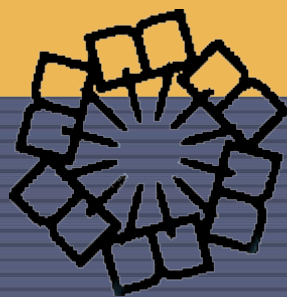

بررسی تحولات اقتصادی جهان

سه ماهه دوم ۲۰۱۶

معاونت پژوهشی

دفتر آمار و پایش اقتصادی

بررسی تحولات اقتصادی جهان

سه ماهه دوم ۲۰۱۶

تاریخ گزارش: مهرماه ۱۳۹۵

مطالب این گزارش، یافته‌های تحقیق و مطالعه پژوهشگران ذی‌ربط است و بازگوکننده دیدگاه‌ها و نظرات رسمی موسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه‌ریزی نیست. از آنجا که این موسسه یک نهاد پژوهشی و آموزشی است، یافته‌های این گزارش لزوماً در دستور کار سیاست‌گذاری قرار نمی‌گیرد.

هدف از انتشار عمومی این گزارش، ایجاد فضای بحث و بررسی عمیق‌تر از سوی صاحب‌نظران است و انتظار از رسانه‌ها و پایگاه‌های خبری آن است که یافته‌های آن را در محدوده‌ی رویکرد علمی و به‌دور از بزرگ‌نمایی و نکته‌گزینی‌های جهت‌دار منعکس کنند تا ضمن ایجاد انگیزه بیشتر در پژوهشگران، تمایل موسسه برای تداوم انتشار عمومی گزارش‌ها تقویت شود.

بدین وسیله از سرکار خانم عاطفه سید مومنی که در تدوین این گزارش همکاری داشته‌اند تشکر و قدردانی می‌نمایم.

سید مهدی برکچیان

سرپرست معاونت پژوهشی

فهرست مطالب

خلاصه مدیریتی.....	۴
بخش اول: تصویر کلی اقتصاد جهان در فصل دوم سال ۲۰۱۶.....	۶
بخش دوم : کشورهای OECD.....	۱۲
۱. ۲ . اقتصاد آمریکا.....	۱۲
۲. ۲ . اقتصاد اروپا.....	۱۵
۳. ۲ . اقتصاد ژاپن.....	۱۸
بخش سوم : کشورهای NON-OECD.....	۲۱
۱. ۳ . اقتصاد چین.....	۲۱
روند اجزای تولید ناخالص داخلی چین.....	۲۲
۲. ۳ . اقتصاد روسیه.....	۲۴
۳. ۳ . اقتصاد برزیل.....	۲۶
۴. ۳ . اقتصاد هند.....	۲۸
بخش چهارم: چشم انداز اقتصاد جهان.....	۳۰
بخش پنجم: آثار تحولات اقتصاد جهان بر اقتصاد ایران.....	۳۱
فهرست منابع.....	۳۴

خلاصه مدیریتی

فعالیت‌های اقتصادی جهان در فصل دوم سال ۲۰۱۶، رشدی متوسط و آرام داشت. در این فصل، در حالیکه اقتصادهای توسعه‌یافته عملکردی ضعیف‌تر از فصل اول داشتند، کشورهای دارای اقتصادهای نوظهور و در حال توسعه، عملکردی بهتر از انتظار را رقم زدند. رشد اقتصادی آمریکا، در فصل دوم سال جاری میلادی ضعیف‌تر از انتظار بود که ناشی از کاهش شدید سرمایه‌گذاری و کاهش مخارج دولتی بود. نااطمینانی ناشی از تصمیم فدرال رزرو پیرامون افزایش نرخ بهره، یکی از دلایل کند شدن رشد سرمایه‌گذاری در آمریکا است، فدرال رزرو به دلیل عدم قطعیت پیرامون اقتصاد جهانی و همچنین آمار ضعیف تعداد شاغلین در ماه‌های آوریل و مه، مرحله‌ی دوم افزایش نرخ بهره را به تعویق انداخت. رشد اقتصادی حوزه‌ی اروپا تقریباً بدون تغییر و برابر با ۱,۶ درصد بود. در این حوزه، تقاضای داخلی همچنان از طریق سیاست‌های پولی بانک مرکزی اروپا حمایت می‌شود و به واسطه این اقدامات، عملکرد مطلوبی داشته است، اما رشد صادرات و سرمایه‌گذاری در این منطقه کمتر از فصل قبل بود. مخارج مصرفی همچنان از محرک‌های اصلی رشد اقتصادی اروپا می‌باشد گرچه رشد این شاخص نیز در این فصل کمتر از فصل اول بود. در میان کشورهای اروپایی، رشد تولید ناخالص داخلی در فصل دوم سال جاری میلادی، در اقتصادهایی مانند آلمان، اسپانیا و هلند افزایش یافت در حالیکه رشد اقتصادی فرانسه و ایتالیا صفر درصد بود. در فصل دوم سال ۲۰۱۶، اقتصاد ژاپن نیز کاهش رشد اقتصادی را تجربه کرد. کاهش صادرات به دلیل ضعف تقاضای خارجی بخصوص از سوی اقتصادهای در حال توسعه و ضعف در تولید از اصلی‌ترین عوامل کاهنده‌ی رشد اقتصادی ژاپن است. این در حالیست که، سرمایه‌گذاری ثابت متعاقب بهبود سود شرکت‌ها در فصل دوم سال جاری میلادی، از رشد مطلوبی برخوردار بوده است.

در مقابل، عملکرد اقتصادی اقتصادهای نوظهور در فصل دوم سال ۲۰۱۶ تا حدودی بهتر از انتظارات بود و این اقتصادها روند رو به بهبودی را آغاز کردند. رشد اقتصادی چین در فصل دوم سال نیز مانند فصل قبل، ۶,۷ درصد بود که در محدوده‌ی رشد اقتصادی هدف دولت چین قرار دارد که این موضوع نشانه‌ای از اثرگذاری سیاست‌های اقتصادی دولت چین است، مهم‌ترین دلیل رسیدن به این رشد اقتصادی سیاست‌های حمایتی دولت چین بوده است. در واقع بدون سیاست‌های حمایتی دولت و افزایش سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها و بازار املاک، رسیدن به رشد اقتصادی ۶,۷ درصد تقریباً غیرممکن بود. بنابراین، اقتصاد چین در نیمه نخست سال ۲۰۱۶ عملکردی بهتر از انتظار داشته‌است گرچه برخی از شاخص‌ها مانند مخارج سرمایه‌گذاری همچنان عملکردی کند و ضعیف دارد. همچنین ثبات نسبی در اقتصاد برزیل و روسیه دیده می‌شود که در اقتصاد روسیه بخش زیادی از آن به دلیل افزایش قیمت نفت بود. اقتصاد روسیه در فصل دوم سال ۲۰۱۶، کمترین انقباض را در حدود یک سال اخیر تجربه کرد و عملکرد بهتر از انتظار داشت، رشد اقتصادی این کشور در فصل دوم سال جاری میلادی برابر با ۰,۶- درصد بود. این در حالیست که رشد اقتصادی روسیه در فصل اول سال جاری میلادی برابر با ۱,۲- درصد بود. سرمایه‌گذاری که در فصل اول سال جاری میلادی یکی از عوامل کاهنده‌ی تولید ناخالص داخلی روسیه بود در فصل دوم بهبود قابل ملاحظه‌ای یافت که بخشی از آن به دلیل عملکرد مثبت بخش صنعت و بخشی دیگر به دلیل بهبود قیمت نفت در فصل دوم بود. رکود عمیق اقتصاد برزیل در فصل دوم سال ۲۰۱۶ نیز ادامه پیدا کرد گرچه در این فصل، اقتصاد برزیل کمترین رشد اقتصادی منفی را در یک سال اخیر ثبت کرد. در فصل دوم سال ۲۰۱۶ اقتصاد برزیل همچنان تحت تأثیر سطح پایین قیمت‌ها در بازار کالاهای اساسی، نرخ بیکاری بالا و آشفتگی‌های سیاسی بود. اما برگزاری مسابقات جهانی المپیک در ریو، اثر

بسزایی در عملکرد بهتر از انتظار این کشور، در فصل دوم سال جاری میلادی داشت. در مقابل، رشد اقتصادی هند در فصل دوم سال ۲۰۱۶، نه تنها ضعیف‌تر از فصل اول بلکه کمتر از پیش‌بینی‌ها بود. رشد اقتصادی هند در فصل دوم سال ۲۰۱۶ میلادی برابر با ۷,۱ درصد بود در حالیکه رشد در فصل اول سال جاری میلادی برابر با ۷,۹ درصد بود. ضعف تقاضای داخلی اصلی‌ترین دلیل کاهش رشد اقتصادی هند بوده است به نحوی که رشد مخارج مصرفی و واردات، با کاهش قابل‌ملاحظه‌ای در این فصل مواجه شدند.

جدول ۱: نرخ رشد اقتصادی (درصد)

فصل دوم ۲۰۱۶	فصل اول ۲۰۱۶	فصل چهارم ۲۰۱۵	فصل سوم ۲۰۱۵	فصل دوم ۲۰۱۵	فصل اول ۲۰۱۵	رشد تولید ناخالص داخلی (نسبت به فصل مشابه سال قبل)
۱,۵	۱,۷	۱,۹۹	۲,۲	۲,۳	۲,۲	کشورهای OECD
۱,۴	۰,۸	۰,۹	۲	۳,۹	۰,۶	آمریکا*
۱,۶	۱,۷	۱,۵	۱,۶	۱,۵	۱,۲	حوزه اروپا
۰,۷	۱,۷	-۱,۷	۱,۳	-۱,۴	۴,۲	ژاپن**
						کشورهای NON-OECD
۶,۷	۶,۷	۶,۸	۶,۹	۷	۷	چین
-۰,۶	-۱,۲	-۳,۸	-۴,۱	-۴,۶	-۲,۲	روسیه
-۳,۸	-۵,۴	-۵,۹	-۴,۵	-۳	-۲	برزیل
۷,۱	۷,۹	۷,۳	۷,۷	۷,۶	۷,۵	هند

*در گزارش‌های فصلی مربوط به اقتصاد آمریکا که توسط اداره اطلاعات اقتصادی این کشور منتشر می‌شود، رشد اقتصادی به صورت تعدیل‌شده فصلی منتشر و تحلیل می‌گردد. ** رشد اقتصادی ژاپن در هر فصل به صورت سالانه از سوی کابینه اقتصاد ژاپن منتشر می‌گردد.

منبع: سایت tradingeconomics

در فصل اول سال جاری میلادی، فعالیت‌های صنعتی جهان و تجارت جهانی کم‌رونق بود اما در فصل دوم نشانه‌هایی از بهبود تجارت دیده می‌شود که یکی از اصلی‌ترین محرک‌های آن افزایش سرمایه‌گذاری چین در زیرساخت‌ها و افزایش قیمت نفت می‌باشد. رشد حجم تجارت جهانی در فصل دوم سال ۲۰۱۶ نسبت به فصل اول برابر با ۰,۳ درصد بود در حالیکه رشد این شاخص در فصل اول برابر با ۱,۱- درصد بود. اما، سازمان تجارت جهانی پیش‌بینی خود را از رشد تجارت جهانی در سال ۲۰۱۶ کاهش داده است، که دلیل آن، عدم قطعیت‌هایی مانند نااطمینانی در رابطه با سیاست پولی اقتصادهای توسعه‌یافته، احتمال گسترش شعارها و سیاست‌های ضدتجارت در برخی از کشورها و در نهایت خروج بریتانیا از اتحادیه‌ی اروپا که اثر مهمی بر روی تجارت در حوزه‌ی اروپا خواهد گذاشت، می‌باشد. در ماه آوریل شاخص مدیران خرید ترکیبی^۱ برای جهان نسبت به ماه مارس افزایش یافت و به ۵۱,۶ رسید،

^۱ Composite Purchasing Managers Index

افزایش این شاخص در ماه آوریل نشانه‌ای از بهبود فعالیت‌های اقتصادی جهان بود، گرچه روند شاخص مدیران خرید ترکیبی در سال ۲۰۱۶ نسبت به سال ۲۰۱۵ در سطح پایین‌تری قرار دارد.

همچنین، در فصل دوم سال ۲۰۱۶، بازار کالاهای پایه، با افزایش ارزش مواجه شدند، نفت خام برنت با افزایش ۳۴ درصدی در قیمت، بیش‌ترین افزایش را در میان کالاهای پایه تجربه کرد. بازار فلزات گران‌بها نیز به دلیل تأخیر افتادن اجرای سیاست افزایش نرخ بهره، افزایش قیمت را تجربه کردند، قیمت نقره و طلا به ترتیب ۱۳ درصد و ۷ درصد افزایش یافت. بازار کانی‌ها و فلزات نیز در این فصل به دنبال توقف‌های متعدد در تولید، تقویت تقاضا به خصوص از سوی چین و کاهش ارزش دلار، با افزایش ارزش مواجه شد.

به طور کلی، با توجه به اینکه برگزیت هنوز اثر کامل خود را بر روی اقتصاد جهانی نگذاشته است، میزان عدم قطعیت موجود نامعلوم است بطوریکه که پیش‌بینی چشم‌انداز اقتصاد جهانی را بسیار سخت و پیچیده می‌کند، گرچه این امید وجود دارد که با مدیریت بهینه، روند خروج بریتانیا از حوزه اروپا به تدریج و بدون هزینه صورت گیرد بطوریکه عدم قطعیت موجود شروع به کاهش کند. با این وجود، صندوق بی‌المللی پول پیش‌بینی نرخ رشد اقتصاد جهانی را ۰٫۱ درصد کاهش داد، در آخرین پیش‌بینی این نهاد، نرخ رشد اقتصادی جهانی برای سال ۲۰۱۶، برابر با ۳٫۱ درصد پیش‌بینی شده است که برابر با رشد اقتصادی سال ۲۰۱۵ است.

جدول ۲: نرخ تورم و نرخ بیکاری در اقتصادهای مهم جهان

نرخ تورم			نرخ بیکاری		
آوریل	می	ژوئن	آوریل	می	ژوئن
آمریکا	۱٫۱	۱	۵	۴٫۷	۴٫۹
حوزه اروپا	-۰٫۲	-۰٫۱	۰٫۱	۱۰٫۱	۱۰٫۱
چین	۲٫۳	۲	۱٫۹	۴٫۰۴	۴٫۰۴
ژاپن	-۰٫۳	-۰٫۴	-۰٫۴	۳٫۲	۳٫۱

بخش اول: تصویر کلی اقتصاد جهان در فصل دوم سال ۲۰۱۶

در فصل دوم سال ۲۰۱۶، عملکرد اقتصادی جهان در میان اقتصادهای توسعه‌یافته و در حال توسعه و نوظهور متفاوت بود، در حالیکه رشد اقتصادی کشورهای OECD در فصل دوم کمتر از فصل اول سال جاری میلادی بود و اکثر این اقتصادها، با کاهش رشد اقتصادی مواجه شدند، اقتصادهای نوظهور و در حال توسعه، عملکردی بهتر از انتظار داشتند. رشد اقتصادی کشورهای OECD در فصل دوم برابر با ۱٫۵ درصد بود که ۰٫۲ درصد کمتر از رشد اقتصادی این کشورها در فصل اول سال جاری میلادی بود، این کاهش رشد اقتصاد عمدتاً به دلیل کاهش رشد اقتصادی حوزه اروپا و ژاپن در فصل دوم سال ۲۰۱۶ و عملکرد ضعیف‌تر از انتظار اقتصاد آمریکا بود. در مقابل، عملکرد اقتصادی اقتصادهای نوظهور در فصل دوم سال ۲۰۱۶ تا حدودی بهتر از انتظارات بود و این اقتصادها روند رو به بهبودی را آغاز

کردند. عملکرد اقتصادی چین بهتر از انتظارات بود که نشانه‌ای از اثرگذاری سیاست‌های اقتصادی دولت چین است همچنین ثبات نسبی در اقتصاد برزیل و روسیه دیده می‌شود که در اقتصاد روسیه بخش زیادی از آن به دلیل افزایش قیمت بود. در مجموع، فعالیت‌های اقتصادی جهان در فصل دوم سال ۲۰۱۶ نسبت به فصل اول، نشانه‌هایی از بهبود را نشان می‌داد، چنانچه بازارهای مالی و بازار جهانی نفت روند با ثبات و افزایشی داشت. اما در اواخر فصل دوم، نتیجه‌ی رفراندوم مردم بریتانیا در روز ۲۳ ژوئن و رأی به خروج از اتحادیه اروپا، اقتصاد جهان با شوک جدیدی روبه‌رو شد چراکه پیش‌بینی می‌شد نتیجه‌ی رفراندوم، ماندن بریتانیا در اتحادیه اروپا باشد. بلافاصله بعد از رفراندوم بریتانیا، ارزش تمام بازارهای مالی جهانی سقوط کرد گرچه از میانه ماه ژوئیه، بازارهای مالی جهانی بهبود یافتند اما ارزش سهام و دارایی بانک‌ها در بریتانیا و حوزه اروپا به طور قابل ملاحظه‌ای پایین‌تر از زمان قبل از رفراندوم است که حاکی از ریسک بالای موجود در این دارایی‌ها می‌باشد. بعد از همه‌پرسی روز ۲۳ ژوئن، ارزش پوند به شدت سقوط کرد و تا ۱۵ ام ماه ژوئیه در حدود ۱۰ درصد کاهش یافت، قیمت جهانی نفت و دیگر کالاهای اساسی نیز با کاهش ملایمی مواجه شد اما همچنان بیشتر از متوسط قیمت در فصل اول سال ۲۰۱۶ بود. علاوه بر این، بازارهای مالی و نرخ ارز در اقتصادهای نوظهور نیز تا حدودی تحت تأثیر قرار گرفت. بنابراین، بعد از رفراندوم بریتانیا و تصمیم مردم این کشور مبنی بر خروج از اتحادیه اروپا، نهادهای معتبر اقتصادی پیش‌بینی نرخ رشد اقتصادی جهان را برای سال‌های ۲۰۱۶ و ۲۰۱۷ کاهش دادند. صندوق بین‌المللی پول در گزارش ماه ژوئیه، نرخ رشد اقتصادی را برای سال‌های ۲۰۱۶ و ۲۰۱۷ به ترتیب برابر با ۳,۱ درصد و ۳,۴ درصد پیش‌بینی کرده‌است که ۰,۱ درصد کمتر از رقم پیش‌بینی در ماه آوریل است.

تجارت جهانی

در فصل اول سال جاری میلادی، فعالیت‌های صنعتی جهان و تجارت جهانی کم‌رونق بود اما در فصل دوم نشانه‌هایی از بهبود تجارت دیده می‌شود که یکی از اصلی‌ترین محرک‌های آن افزایش سرمایه‌گذاری چین در زیرساخت‌ها و افزایش قیمت نفت می‌باشد چراکه افزایش سرمایه‌گذاری چین در زیرساخت‌ها موجب افزایش تقاضای این کشور در بازار فلزات و کالاهای پایه می‌شود. رشد حجم تجارت جهانی در فصل دوم سال ۲۰۱۶ نسبت به فصل اول برابر با ۰,۳ درصد بود درحالی‌که رشد این شاخص در فصل اول برابر با ۱,۱- درصد بود. به طور کلی در نیمه‌ی اول سال رشد تجارت جهانی کمتر از انتظار بوده و کمترین آهنگ افزایش را از بحران مالی سال ۲۰۰۸ ثبت کرده است. عملکرد ضعیف تجارت جهانی در یک سال اخیر عمدتاً به دلیل کاهش رشد اقتصادی در برخی از اقتصادهای نوظهور مانند چین، روسیه و برزیل بوده است. در یک سال اخیر اقتصاد برزیل و روسیه دچار رکود عمیقی شده‌اند، اما با توجه به روند رو به بهبود این اقتصادها این انتظار وجود دارد که عملکرد تجارت جهانی نیز رو به بهبود رود. علاوه بر این، کاهش واردات اقصادهای صادرکننده‌ی منابع به دلیل کاهش قیمت در بازار کالاهای پایه و متعاقب آن کاهش درآمدهای صادراتی اثر بسزایی در عملکرد ضعیف تجارت جهانی داشته است، نمودار ۱-۳ روند حجم واردات و صادرات را برای مناطق مختلف جهان نشان می‌دهد که رشد حجم واردات از فصل اول ۲۰۱۵ برای کشورهای منطقه‌ی آمریکای جنوبی و همینطور سایر کشورها (که شامل آفریقا، خاورمیانه و مناطق مستقل است) کاهش قابل ملاحظه‌ای داشته است.

نمودار ۱-۱: رشد حجم تجارت و حجم صادرات و واردات برای جهان (نسبت به فصل قبل)

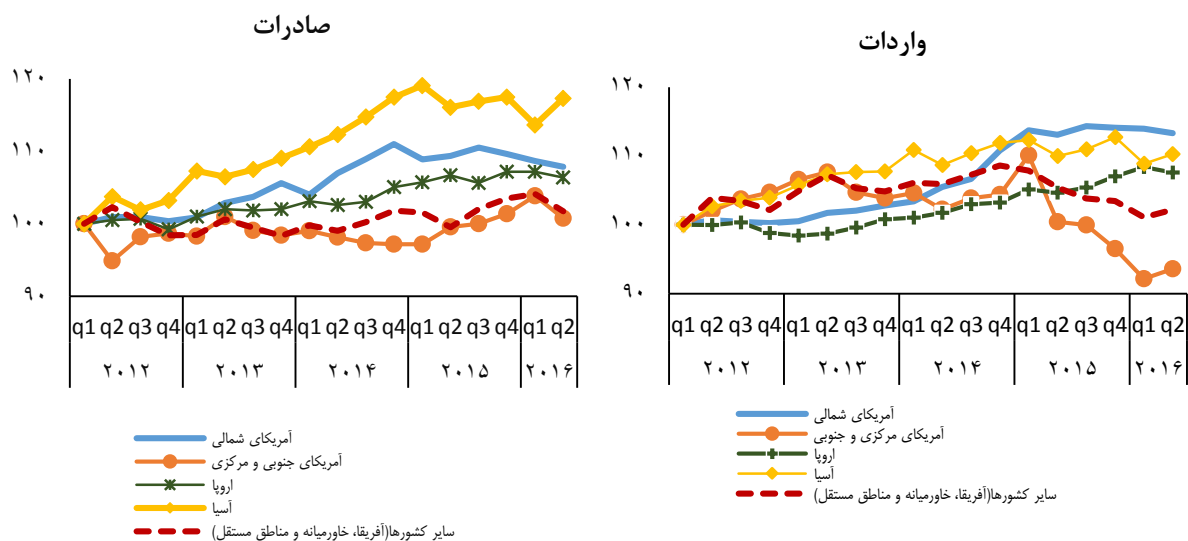
منبع: سایت World Trade Monitor

به طور کلی ضعف تجارت جهانی در بیش از یک سال اخیر مشکلی بسیار جدی برای اقتصاد جهان است، سازمان تجارت جهانی در آخرین گزارش خود وضعیت نگران‌کننده‌ی تجارت جهانی را با بررسی نرخ رشد تجارت به تولید ناخالص داخلی نشان داده‌است. بررسی این نرخ در بلندمدت نشان می‌دهد که تجارت به طور معمول ۱,۵ برابر سریع‌تر از تولید ناخالص داخلی رشد می‌کند، اما در دهه‌ی ۹۰ میلادی، سرعت رشد تجارت ۲ برابر تولید ناخالص داخلی بود که بیشتر از مقدار بلندمدت بود، رشد بالای تجارت در این دهه، رشد اقتصادی بالایی را برای بسیاری از اقتصادهای در حال توسعه و نوظهور فراهم کرد. اما در دو سال اخیر، نرخ رشد تجارت به تولید ناخالص داخلی به ۱,۱ درصد رسیده است که نه تنها کمتر از مقدار حداکثر آن در دهه‌ی ۹۰ میلادی است بلکه کمتر از مقدار بلندمدت خود است.

در مجموع، سازمان تجارت جهانی پیش‌بینی خود را از رشد تجارت جهانی در سال ۲۰۱۶ کاهش داده است، در آخرین گزارش این نهاد رشد تجارت جهانی برای سال ۲۰۱۶ برابر با ۱,۷ درصد تخمین زده شده است در حالیکه در گزارش ماه آوریل، نرخ رشد تجارت ۲,۸ درصد برآورد شده بود. نرخ رشد تجارت برای سال ۲۰۱۷ نیز بین ۱,۸ درصد تا ۳,۱ درصد پیش‌بینی شده است. در واقع چشم‌انداز تجارت جهانی تحت تأثیر عدم قطعیت‌هایی مانند نااطمینانی در رابطه با سیاست پولی اقتصادهای توسعه‌یافته، احتمال گسترش شعارها و سیاست‌های ضدتجارت در برخی از کشورها و در نهایت خروج بریتانیا از اتحادیه‌ی اروپا که اثر مهمی بر روی تجارت در حوزه‌ی اروپا خواهد گذاشت، قرار دارد.

نمودار ۱-۲: حجم صادرات و واردات مناطق مختلف جهان (q1, 2012=100)

منبع: سایت World Trade Monitor

بازار کالاهای پایه^۱

در فصل دوم سال ۲۰۱۶، نفت خام برنت به دلیل کاهش مازاد عرضه، با افزایش ۳۴ درصدی در قیمت، در بین کالاهای پایه بیشترین افزایش را در این فصل تجربه کرد. کاهش مازاد عرضه نفت خام در این فصل به دلیل تقویت تقاضا هم زمان با محدود شدن عرضه بود؛ با وجود این که عرضه جهانی نفت خام در این فصل کاهش یافت اما عرضه نفت خام اوپک در این فصل افزایش پیدا کرد. اما در اواخر فصل دوم، در ماه ژوئن قیمت نفت خام کاهش نسبتاً نامحسوسی داشت تولید نفت اوپک در ماه ژوئن افزایش یافت که به دلیل افزایش عرضه‌ی نفت کشورهای ایران، عربستان و نیجریه بود. تولیدکنندگان غیر اوپک نیز در این ماه عرضه‌ی خود را افزایش دادند که بهبود بخشی از تولید نفت کانادا از دلایل مهم این افزایش بود. در مجموع با توجه به پیش‌بینی سازمان جهانی انرژی که در نیمه‌ی دوم سال ۲۰۱۶ تقاضای جهانی نفت افزایش خواهد یافت، انتظار می‌رود به دلیل کاهش مازاد عرضه، متوسط قیمت نفت خام برنت ۲۲ درصد نسبت به نیمه اول سال افزایش یابد.

در فصل دوم سال ۲۰۱۶، قیمت نقره و طلا به ترتیب ۱۳ درصد و ۷ درصد افزایش یافت که به دلیل تأخیر افتادن در اجرای سیاست افزایش نرخ بهره توسط فدرال رزرو آمریکا و نااطمینانی‌های ناشی از نتیجه فراندوم خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا بود. قیمت کانی‌ها و فلزات در این فصل به دنبال توقف‌های متعدد در تولید، تقویت تقاضا به خصوص از سوی چین و کاهش ارزش دلار افزایش یافت به طوری که سنگ آهن برای دومین فصل متوالی افزایش یافت و با

^۱برگرفته از گزارش "بررسی تحولات جهانی بازار نفت و فراورده‌های نفتی"، فصل دوم ۲۰۱۶ و گزارش "تحولات جهانی بازار کالاهای پایه"، فصل دوم سال ۲۰۱۶ "موسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه‌ریزی.

افزایش قیمت ۱۶ درصدی بیش‌ترین بهبود را در بین کانی‌ها و فلزات تجربه کرد که علت این افزایش قابل توجه قیمت، اختلالات تولید در معادن برزیل و تقویت تقاضای چین برای زیرساخت‌ها و ساخت و ساز بود.

شاخص مدیران خرید (PMI)^۱

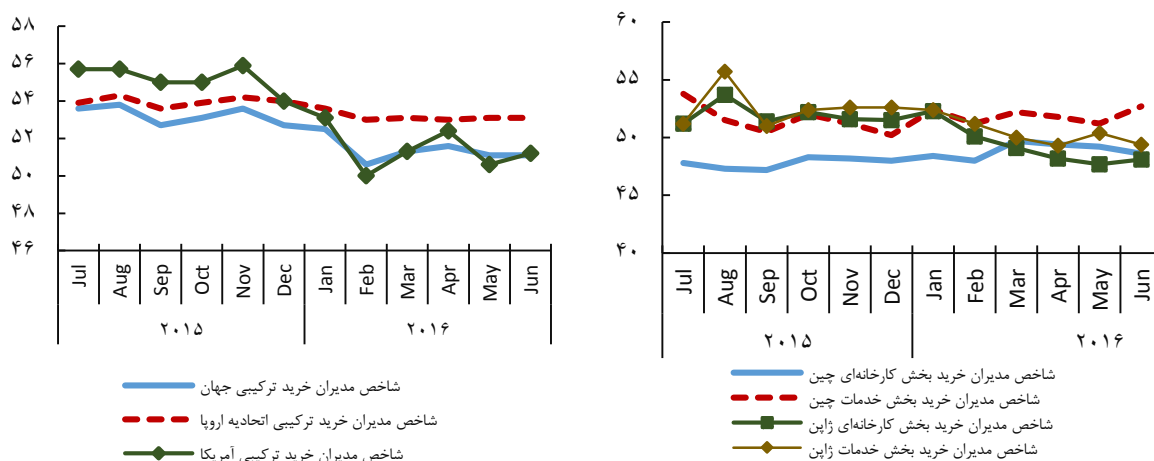
در ماه آوریل شاخص مدیران خرید ترکیبی^۲ برای جهان نسبت به ماه مارس افزایش یافت و به ۵۱,۶ رسید، افزایش این شاخص در ماه آوریل نشانه‌ای از بهبود فعالیت‌های اقتصادی جهان بود، گرچه روند شاخص مدیران خرید ترکیبی در سال ۲۰۱۶ نسبت به سال ۲۰۱۵ در سطح پایین‌تری قرار دارد. شاخص مدیران خرید بخش کارخانه‌ای جهان در ماه آوریل، مه و ژوئن به ترتیب برابر ۵۰,۱، ۵۰ و ۵۰,۴ بود، از زیر شاخص‌های مربوط به شاخص مدیران خرید کارخانه‌ای، رشد تولیدات و سفارشات جدید سرعت پایینی داشته‌است، مهم‌تر از آن زیر شاخص صادرات همچنان کمتر از ۵۰ بوده است که مؤید عملکرد ضعیف تجارت جهانی بخصوص در بخش کارخانه‌ای است. شاخص مدیران خرید ترکیبی در حوزه‌ی اروپا در سه ماه آوریل، مه و ژوئن به ترتیب برابر با ۵۳,۱، ۵۳,۱ و ۵۳,۱ بوده‌است، که حاکی از آن است که روند بهبود اقتصاد این منطقه در مقایسه با سال ۲۰۱۵ کندتر شده است، با این وجود، زیر شاخص تعداد شاغلین در هر سه ماه روند رو به بهبودی داشته‌است که وضعیت مطلوب بازار کار را نشان می‌دهد. اما شاخص مدیران خرید ترکیبی در آمریکا نوسانی بوده است، این شاخص در ماه‌های آوریل، مه و ژوئن به ترتیب برابر با ۵۲,۴، ۵۰,۶ و ۵۱,۲ بوده است که کاهش تعداد شاغلین در ماه‌های مه و ژوئن و همچنین کاهش تعداد سفارشات جدید موجب روند نامطلوب آن در آمریکا شده است. شاخص مدیران برای بخش کارخانه‌ای چین روند کاهشی داشت در حالیکه روند شاخص مدیران خرید بخش خدمات روند امیدوارکننده‌ای داشته است و همچنان بالای رقم ۵۰ است.

^۱ Purchasing Managers Index (PMI) : شاخص PMI مقیاسی برای ارزیابی فعالیت‌های اقتصادی است و افزایش آن در یک ماه حاکی از شرایط بهتر کسب و کار نسبت به ماه قبل است. شاخص PMI بیشتر از ۵۰ نشان می‌دهد که اقتصاد در حال رشد بوده حال آن‌که هر رقمی زیر ۵۰ موبد قرار داشتن اقتصاد در شرف انقباض است. این شاخص بر اساس بررسی ۵ زیرشاخص اصلی میزان سفارشات جدید، سطح موجودی انبار، سطح تولید، میزان تحویل کالا و میزان اشتغال محاسبه می‌گردد. شاخص PMI به صورت ماهانه برای بخش کارخانه‌ای، بخش خدمات و ترکیبی-ترکیب بخش کارخانه‌ای و خدمات-از سوی سایت Markit اعلام می‌گردد.

^۲ Composite Purchasing Managers Index

نمودار ۱-۳: شاخص مدیران خرید

منبع داده: سایت Markit

سیاست‌های پولی

بانک مرکزی آمریکا در فصل دوم سال ۲۰۱۶، نرخ بهره را تغییر نداد و در سطح ۰٫۲۵ تا ۰٫۵ درصد نگه داشت. بر طبق گفته‌ی این نهاد، افزایش نرخ بهره در آمریکا با توجه به روند اشتغال و نرخ تورم و همچنین وضعیت اقتصاد بین‌المللی و بازارهای مالی جهانی صورت می‌گیرد. به این ترتیب با توجه به کاهش قابل ملاحظه‌ی تعداد شاغلین در ماه‌های آوریل و مه و همچنین روند بدون تغییر و با ثبات نرخ تورم، فدرال رزرو افزایش نرخ بهره را به تعویق انداخت، اما با توجه به افزایش تعداد شاغلین در ماه ژوئن و همین‌طور نرخ بیکاری زیر ۵ درصد در آمریکا این انتظار وجود دارد که تا پایان سال جاری میلادی، نرخ بهره آمریکا حداقل یک بار افزایش یابد. همچنین بانک مرکزی انگلیس نیز نرخ بهره را در سطح ۰٫۵ درصد، بدون تغییر گذاشت. اصلی‌ترین دلیل اقدام این نهاد، نااطمینانی از نتیجه‌ی رفراندوم بریتانیا در رابطه با از خروج این کشور از اتحادیه اروپا بود. بانک مرکزی ژاپن نیز تغییری در سیاست‌های تسهیل کمی^۱ خود ایجاد نکرد با وجود اینکه با توجه به عملکرد ضعیف اقتصاد این کشور انتظار می‌رفت سیاست‌های پولی با شدت بیشتری اعمال گردد. با توجه به روند کاهشی نرخ تورم در روسیه، بانک مرکزی این کشور، نرخ بهره را در فصل دوم ۰٫۵ درصد دیگر کاهش داد و از ۱۱ درصد به ۱۰٫۵ درصد رساند. همچنین این نهاد تصمیم دارد که در فصل سوم نیز یک بار دیگر نرخ بهره را کاهش دهد و به ۱۰ درصد برساند.

نرخ تورم

نرخ تورم جهانی همچنان پایین باقی مانده است، نرخ تورم در کشورهای OECD در سه ماهه‌ی دوم سال ۲۰۱۶، افزایش یافت و به ۰٫۸ درصد رسید، جزء انرژی همچنان اثرگذارترین جزء بر روی نرخ تورم است. نرخ تورم با حذف غذا

^۱Quantitative Easing

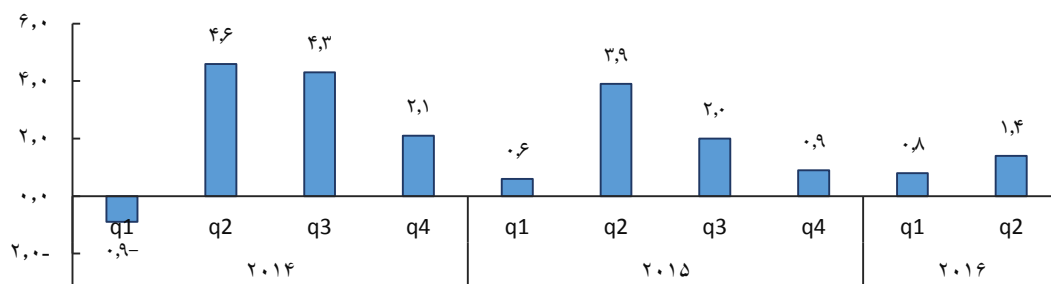
و انرژی در سطح ۱,۹ درصد باقی مانده است. در میان اقتصادهای نوظهور، نرخ تورم در اقتصاد چین و روسیه کاهش یافت که افزایش نرخ تورم عمدتاً به دلیل افزایش قیمت مواد خوراکی بود.

بخش دوم: کشورهای OECD

۱.۲. اقتصاد آمریکا

رشد سال به سال اقتصاد آمریکا^۱ در فصل دوم سال ۲۰۱۶ برابر با ۱,۴ درصد بود که نسبت به فصل اول سال ۲۰۱۶ همراه با افزایش بود اما همچنان روند کندی دارد. رشد اقتصادی آمریکا در فصل اول سال جاری میلادی برابر با ۰,۸ درصد بوده است. مخارج مصرفی خانوار در هر سه گروه کالاهای بادوام، کالاهای بی دوام و خدمات افزایش یافته است. همچنین صادرات نیز در فصل دوم سال ۲۰۱۶ نسبت به فصل قبل رشد قابل ملاحظه‌ای داشته است. در مقابل سرمایه‌گذاری و مخارج دولت از عوامل کاهنده‌ی تولید ناخالص داخلی آمریکا در فصل دوم سال جاری میلادی بوده است گرچه کاهش در میزان سرمایه‌گذاری در بخش غیرمسکونی کمتر از فصل اول قبل بوده است.

نمودار ۱-۲: رشد اقتصادی آمریکا (نسبت به فصل مشابه سال قبل)

منبع داده: سایت Bureau of Economic Analysis

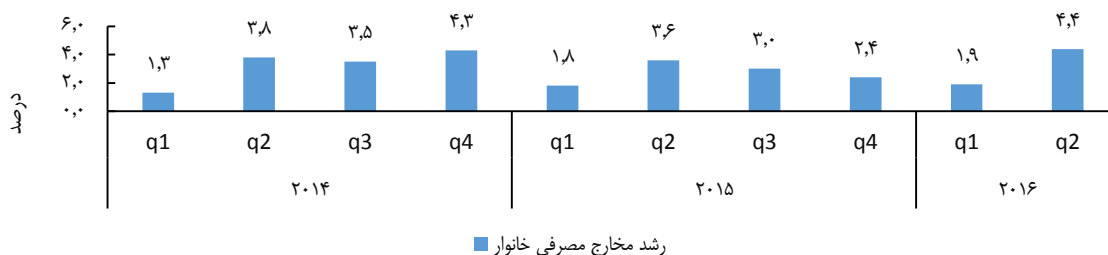
روند اجزای تولید ناخالص داخلی آمریکا

در فصل دوم سال ۲۰۱۶، رشد مخارج مصرفی خانوار که نزدیک به دو سوم فعالیت‌های اقتصادی آمریکا را شامل می‌شود، برابر با ۴,۴ بود که بیشترین میزان رشد از فصل سوم سال ۲۰۱۴ می‌باشد. این در حالیست که مخارج مصرفی در فصل اول سال ۲۰۱۶ رشدی برابر با ۱,۹ درصد را ثبت کرده بود. افزایش مصرف خانوار در فصل دوم به دلیل افزایش درآمد قابل تصرف بود. بهبود درآمد قابل تصرف همچنان به دلیل سطح پایین نرخ تورم است.

^۱ منظور از رشد سال به سال، رشد در فصل دوم سال ۲۰۱۶ نسبت به مدت مشابه سال قبل است.

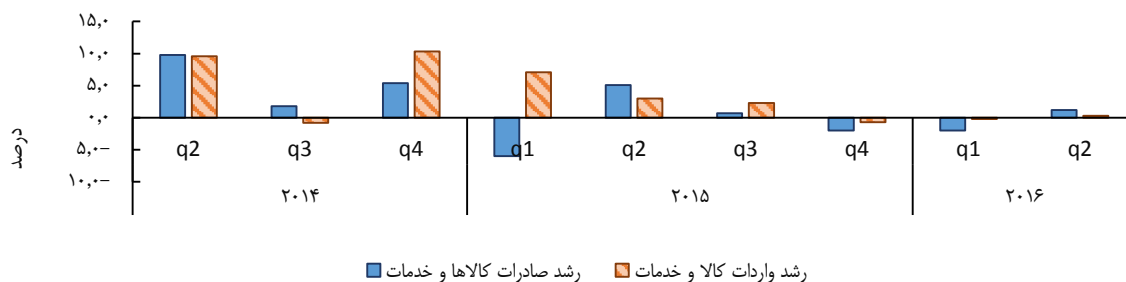
نمودار ۲-۱: رشد مخارج مصرفی خانوارهای آمریکایی

منبع داده: سایت Bureau of Economic Analysis

واردات آمریکا نیز در فصل دوم سال ۲۰۱۶ افزایش یافت. رشد واردات در فصل دوم سال ۲۰۱۶ نسبت به فصل دوم سال ۲۰۱۵ برابر با ۰,۳ درصد بود این در حالیست که رشد واردات در فصل اول سال جاری میلادی برابر با ۰,۶ درصد بود. رشد صادرات نیز برابر با ۱,۲ درصد بود که نسبت به فصل اول سال ۲۰۱۶ افزایش قابل ملاحظه‌ای داشته‌است.

نمودار ۳-۱: صادرات آمریکا

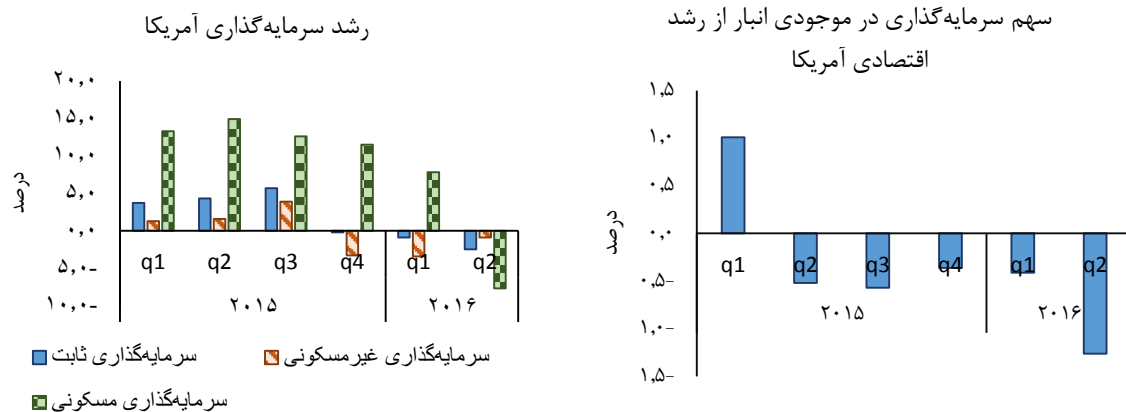

منبع داده: سایت Bureau of Economic Analysis

در فصل دوم سال ۲۰۱۶، سرمایه‌گذاری اصلی‌ترین عامل کاهنده‌ی رشد اقتصادی آمریکا بود. رشد سرمایه‌گذاری ثابت که از دو جز سرمایه‌گذاری مسکونی و غیرمسکونی تشکیل شده است برابر با ۲,۵- درصد بوده است در حالیکه رشد این شاخص در فصل اول برابر با ۰,۹- درصد بود، به‌طور کلی سرمایه‌گذاری ثابت آمریکا از فصل چهارم سال ۲۰۱۵ شروع به کاهش کرده است که یکی از دلایل اصلی آن می‌تواند افزایش نرخ بهره توسط فدرال رزرو باشد. در واقع از ابتدای سال ۲۰۱۵ فدرال رزرو اعلام کرده بود که تا پایان سال نرخ بهره را یک بار افزایش می‌دهد، بعد از افزایش ۰,۲۵ درصدی نرخ بهره در ماه دسامبر سال ۲۰۱۶، قرار بر این بود که فدرال رزرو در سال ۲۰۱۶، در سه مرحله‌ی دیگر نرخ بهره را افزایش دهد اما این نهاد افزایش نرخ بهره را به دلیل نااطمینانی‌های پیرامون اقتصاد جهانی به تعویق انداخت. شاید بتوان گفت یکی از دلایل کند شدن رشد سرمایه‌گذاری در آمریکا، نااطمینانی ناشی از تصمیم فدرال رزرو پیرامون افزایش نرخ بهره است. علاوه بر این، سرمایه‌گذاری در موجودی انبار نیز کاهش قابل ملاحظه‌ای در فصل دوم سال ۲۰۱۶ داشت و به شدت رشد اقتصادی آمریکا را تحت‌تاثیر قرار داد. سهم سرمایه‌گذاری در موجودی انبار از رشد اقتصادی آمریکا در فصل دوم سال جاری میلادی به ۱,۲۶- درصد رسید که پایین‌ترین میزان از فصل اول سال ۲۰۱۴ می‌باشد.

نمودار ۲-۱-۴: سرمایه‌گذاری در آمریکا (نسبت به فصل مشابه سال قبل)

منبع داده: سایت Bureau of Economic Analysis

نرخ تورم

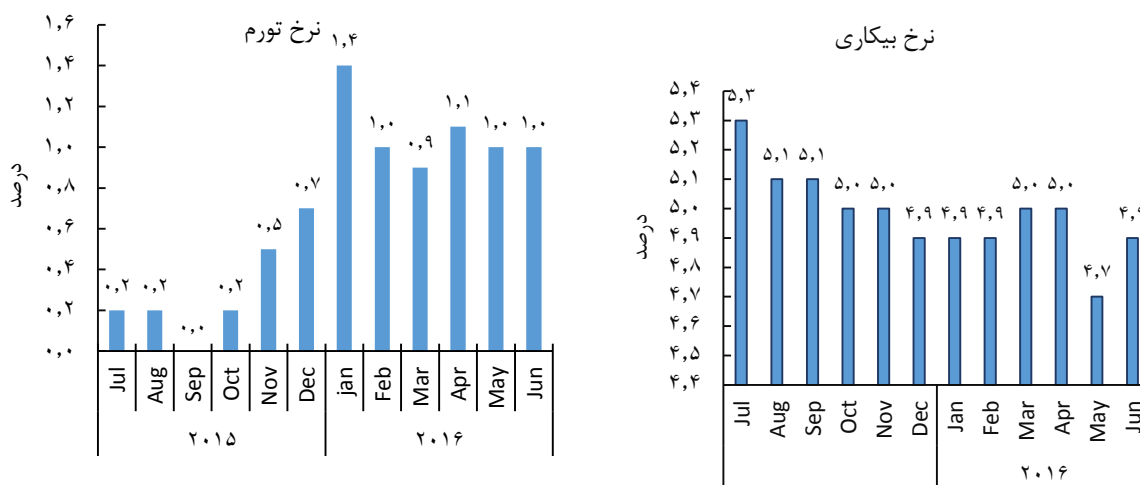
نرخ تورم در سه ماه آوریل، می و ژوئن سال جاری به ترتیب برابر با ۱,۱ درصد، ۱ درصد و ۱ درصد بود. روند باثبات نرخ تورم در فصل دوم حاکی از آن است که پیش‌بینی‌ها در این رابطه که خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا تأثیری محدود بر اقتصاد آمریکا داشته است تا حد زیادی دست بوده است. در ماه آوریل، شاخص قیمت مصرف‌کننده در گروه کالایی مواد خوراکی و انرژی افزایش یافت همچنین، شاخص قیمت مصرف‌کننده با حذف انرژی و مواد خوراکی نیز در ماه ژوئن برای سومین ماه پیاپی افزایش یافت.

بازار نیروی کار

نرخ بیکاری آمریکا، در ماه‌های آوریل، می و ژوئن سال جاری به ترتیب برابر ۵، ۴,۷ و ۴,۹ درصد بود. تعداد شغل ایجاد شده در ماه آوریل برابر با ۱۷۰ هزار شغل بود که کمتر از میزان پیش‌بینی یعنی ۲۰۲ هزار شغل بود. در ماه می تعداد شغل‌های ایجاد شده کاهش قابل ملاحظه‌ای داشت بطوریکه در این ماه به ۳۴ هزار شغل رسید. بعد از آن، با توجه به اینکه تعداد شغل ایجاد شده در ماه آوریل و ماه می کمتر از پیش‌بینی‌ها و همچنین کمتر از ماه‌های مارس و فوریه بود، فدرال رزرو آمریکا، افزایش نرخ بهره را به تعویق انداخت و اعلام کرد که ماه ژوئن افزایش نرخ بهره رخ نخواهد داد اما در ماه ژوئن، بازار آمریکا بار دیگر رونق یافت بطوریکه تعداد شاغلین افزایش قابل ملاحظه‌ای یافت و به ۲۸۷ هزار شغل رسید، به این ترتیب، با توجه به نرخ بیکاری ۴,۹ درصدی در ماه ژوئن، احتمال افزایش نرخ بهره در ماه‌های آینده افزایش یافت.

نمودار ۲-۵: بررسی نرخ تورم و نرخ بیکاری آمریکا

*توضیح: نرخ تورم به صورت نقطه به نقطه محاسبه شده است. منبع داده: سایت tradingeconomics

سیاست پولی

در اواخر سال ۲۰۱۵، فدرال رزرو آمریکا نرخ بهره را بعد از نزدیک به یک دهه افزایش داد و قرار بود که تا پایان سال ۲۰۱۶، این نهاد در سه مرحله دیگر، نرخ بهره را افزایش دهد اما بعد از آن با توجه به تداوم سطح پایین نرخ تورم و همچنین بروز نوسانات در تعداد شغل ایجاد شده در بازار کار، فدرال رزرو، افزایش نرخ بهره را در ماه ژوئن به تعویق انداخت. با انتشار تعداد شغل ایجاد شده در ماه ژوئن، دوباره انتظارات به این سمت سوق پیدا کرد که تا پایان سال، فدرال رزرو حداقل یک بار دیگر نرخ بهره را افزایش می دهد. اما از سویی دیگر، سود شرکت ها در فصل دوم سال ۲۰۱۶ به ۲،۴ درصد کاهش یافته است که یکی از دلایل آن افزایش مالیات است. این در حالیست که در فصل اول سال جاری میلادی سود شرکت ها برابر با ۸،۱ درصد بوده است. درواقع با توجه به کاهش سود شرکت ها و کمرونقی فضای کسب و کار، برخی از کارشناسان بر این اعتقاد هستند که فدرال رزرو، نرخ بهره را در سال جاری میلادی افزایش نخواهد داد.

۲.۲. اقتصاد حوزه اروپا^۱

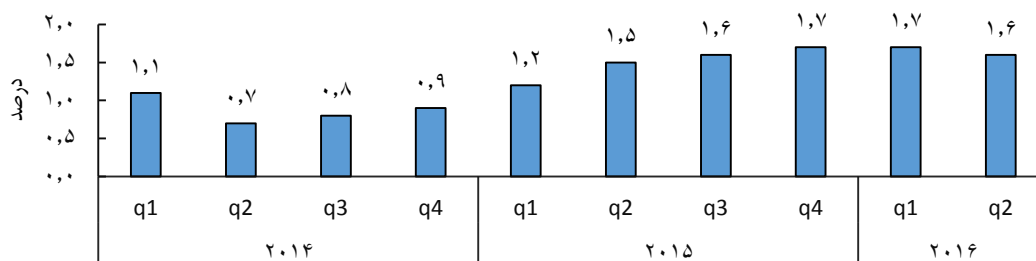
در فصل دوم سال ۲۰۱۶، فعالیت های اقتصادی در حوزه ی اروپا متعادل و هموار بود و تفاوت چندانی نسبت به فصل اول سال جاری میلادی نداشت. رشد اقتصادی در حوزه اروپا در سه ماهه ی دوم سال ۲۰۱۶ برابر با ۱،۶ درصد بود، که تنها ۰،۱ درصد کمتر از فصل اول سال جاری میلادی بود. تقاضای داخلی همچنان از طریق سیاست های پولی بانک مرکزی اروپا حمایت می شود و به واسطه این اقدامات، عملکرد مطلوبی داشته است. بهبود درآمد قابل تصرف حقیقی خانوار موجب افزایش مخارج مصرفی شد. درواقع، شاخص های اقتصادی در این منطقه نشان می دهد که رشد

^۱ حوزه اروپا یا Euro Zone شامل ۱۹ کشور اتریش، آلمان، یونان، ایرلند، ایتالیا، پرتغال، اسپانیا، فرانسه، فنلاند قبرس، بلژیک، استونی، لتونی، لیتوانی، لوکزامبورگ، مالت، هلند، اسلوواکی و اسلوونی می باشد.

اقتصادی در فصل سوم سال جاری میلادی، پایدار خواهد بود و بهبود رشد اقتصادی اروپا با سرعتی آرام و ملایم ادامه خواهد یافت، اگرچه نتیجه‌ی رفراندوم بریتانیا اثر بسزایی بر تجارت خارجی این ناحیه خواهد گذاشت و پیش‌بینی می‌شود که عملکرد بخش خارجی در فصل سوم ضعیف‌تر از فصل دوم سال باشد.

نمودار ۲-۲: رشد اقتصادی در حوزه‌ی اروپا

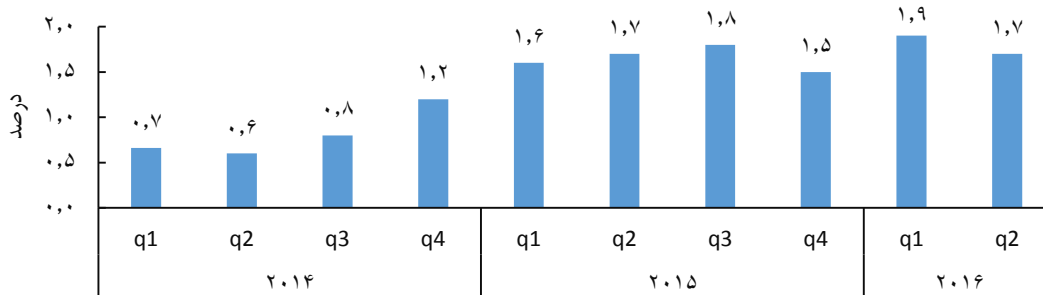

*توضیح: رشد اقتصادی هر فصل نسبت به فصل مشابه سال قبل می‌باشد. منبع داده: سایت بانک مرکزی اروپا

اجزای تولید ناخالص داخلی

مصرف خصوصی که در یک سال اخیر محرک اصلی رشد اقتصادی حوزه اروپا بود، در فصل دوم سال ۲۰۱۶ رشد ملایم و همواری داشت. رشد مصرف در این فصل برابر با ۱,۷ درصد بود در حالیکه رشد این شاخص در فصل اول برابر با ۱,۹ درصد بود. رشد مصرف خصوصی همچنان به دلیل افزایش درآمد قابل تصرف حقیقی خانوار است و سطح پایین قیمت نفت و وضعیت مطلوب بازار کار (افزایش اشتغال) دو عامل اصلی افزایش درآمد قابل تصرف خانوار می‌باشند، گرچه بهبود وضعیت اشتغال نقش اساسی‌تری در افزایش مصرف داشته‌است. در هر صورت، انتظار می‌رود که در آینده نیز رشد مصرف با توجه به وضعیت مطلوب بازار کار و همچنین بهبود شاخص اطمینان مصرف‌کننده، ادامه یابد.

نمودار ۲-۲: رشد مصرف خصوصی در حوزه‌ی اروپا (نسبت به فصل مشابه سال قبل)

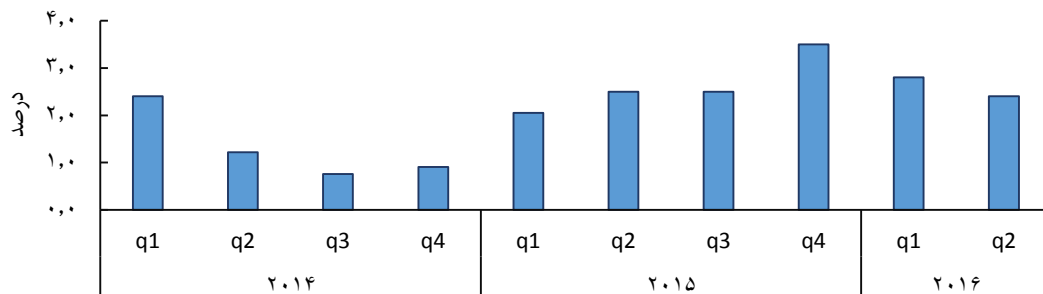
منبع داده: سایت بانک مرکزی اروپا

رشد سرمایه‌گذاری نیز در فصل دوم سال ۲۰۱۶ کاهش یافت که عمدتاً به دلیل کاهش تولیدات صنعتی بخصوص کالاهای سرمایه‌ای بود که کاهش تولیدات صنعتی تا حدود زیادی تحت‌تأثیر تقاضای خارجی ضعیف بود. علاوه بر

این، سرعت فعالیت‌های ساخت و ساز نیز در فصل دوم نسبت به فصل اول کاهش یافت. رشد سرمایه‌گذاری در فصل اول و دوم سال ۲۰۱۶ به ترتیب برابر با ۲,۴ درصد و ۲,۵ درصد بود.

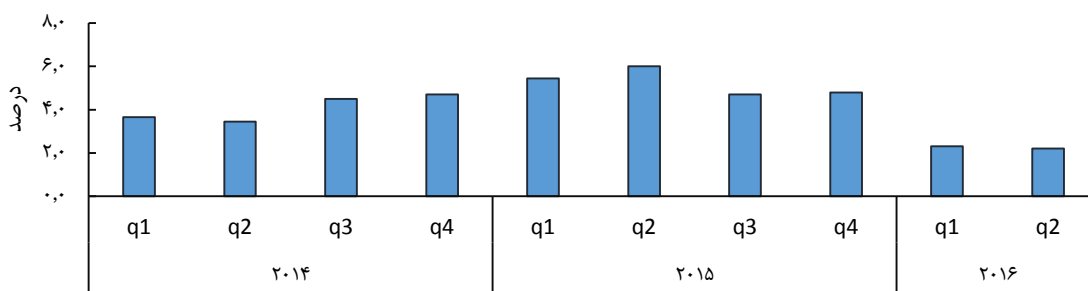
نمودار ۲-۳: رشد سرمایه‌گذاری ثابت اروپا (نسبت به فصل مشابه سال قبل)

منبع داده: سایت بانک مرکزی اروپا

تداوم ضعف تجارت جهانی در فصل دوم سال جاری میلادی موجب کاهش رشد صادرات در حوزه‌ی اروپا شد. صادرات کالا در فصل دوم رشدی برابر با ۲,۲ درصد رقم زد که ۰,۱ درصد کمتر از فصل اول سال جاری میلادی بود. بخشی از کاهش رشد صادرات در فصل دوم به دلیل کاهش حجم صادرات به آسیا بود. علاوه بر این پیش‌بینی می‌شود که نتیجه‌ی رفراندوم بریتانیا اثر منفی شدیدی بر روی روند صادرات در فصل سوم سال جاری میلادی داشته باشد چراکه کاهش تقاضای واردات بریتانیا به عنوان یکی از بزرگترین شرکای تجاری کشورهای اتحادیه اروپا، اثر بسزایی بر صادرات این منطقه خواهد داشت.

نمودار ۲-۴: رشد صادرات کالاها و خدمات در حوزه اروپا (نسبت به فصل مشابه سال قبل)

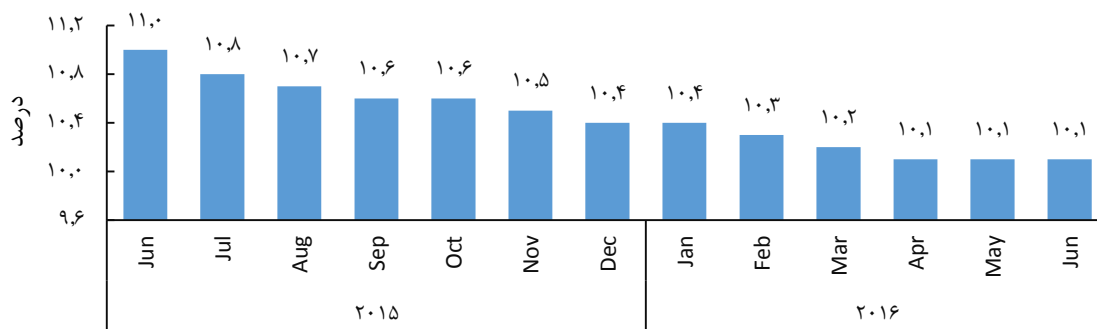
منبع داده: سایت بانک مرکزی اروپا

بازار نیروی کار

روند رو به بهبود بازار نیروی کار در حوزه‌ی اروپا در سه ماهه دوم نیز ادامه پیدا کرد، نرخ بیکاری در ماه آوریل ۰,۱ درصد کاهش پیدا کرد و به ۱۰,۱ درصد رسید و در دو ماه مه و ژوئن در سطح ۱۰,۱ درصد باقی ماند که پایین‌ترین نرخ بیکاری از سال ۲۰۱۱ می‌باشد. رشد اشتغال نیز در فصل دوم در سطح ۱,۴ درصد باقی ماند که بیشترین نرخ رشد در یک سال اخیر است.

نمودار ۲-۲-۵: نرخ بیکاری در حوزه اروپا (ماهانه)

منبع داده: سایت tradingeconomics

نرخ تورم

در فصل دوم سال ۲۰۱۶، نرخ تورم نقطه به نقطه باز هم در سطح پایینی قرار داشت اما نسبت به فصل اول روند افزایشی داشت. نرخ تورم نقطه به نقطه در ماه‌های آوریل، مه و ژوئیه به ترتیب برابر با ۰٫۲- درصد و ۰٫۱- و ۰٫۱ درصد بود. روند افزایشی نرخ تورم در سه ماهه‌ی سوم به دلیل افزایش قیمت مواد خوراکی و همین‌طور افزایش ناچیز قیمت انرژی بود.

نمودار ۲-۲-۶: نرخ تورم نقطه به نقطه در حوزه‌ی اروپا

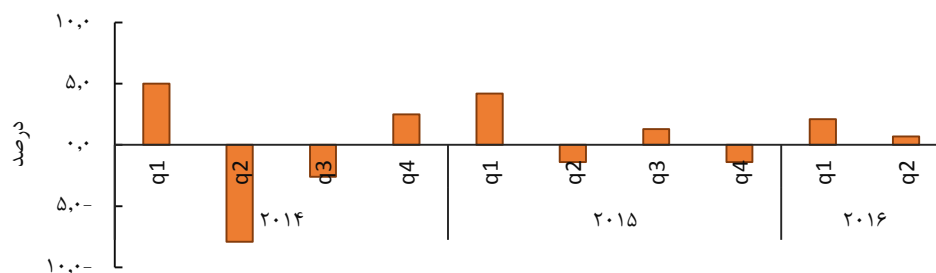
منبع داده: سایت tradingeconomics

۳.۲. اقتصاد ژاپن

اقتصاد ژاپن همچنان با آهنگی کند روند بازبایی را طی می‌کند. در فصل دوم سال ۲۰۱۶، تولید و صادرات به دلیل ضعف تقاضای خارجی بخصوص از سوی اقتصادهای در حال توسعه، از اصلی‌ترین عوامل کاهنده‌ی رشد اقتصادی ژاپن بودند. در مقابل، سرمایه‌گذاری ثابت متعاقب بهبود سود شرکت‌ها در فصل دوم سال جاری میلادی، از رشد مطلوبی برخوردار بوده است. علاوه بر این، به دلیل بهبود وضعیت بازار نیروی کار و بهبود درآمد خانوار رشد مصرف نیز افزایش یافته است. نرخ رشد اقتصادی در فصل دوم سال جاری میلادی برابر با ۰٫۷ درصد بوده است

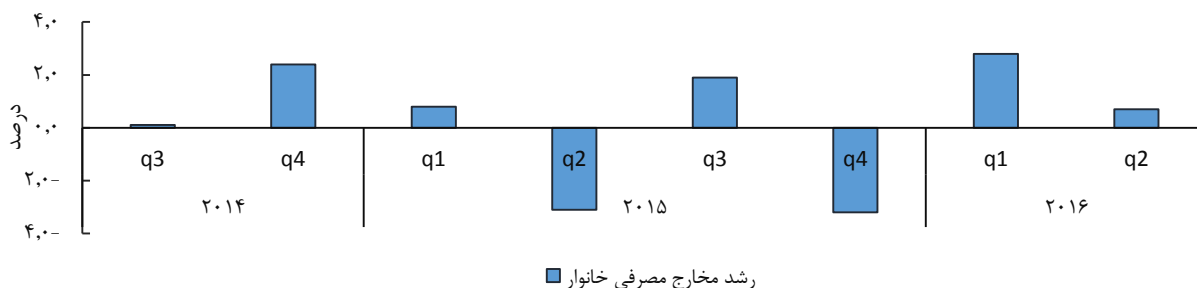
نمودار ۲-۳-۱: رشد تولید ناخالص داخلی ژاپن

*توضیح: رشد به صورت سالانه می‌باشد. منبع داده: سایت Cabinet Office Japan

به طور کلی از سال ۲۰۱۳، رشد اقتصادی ژاپن در نوسان و بین رشد اقتصادی منفی و مثبت در حرکت بوده است. در واقع در طول این سه سال، متوسط رشد اقتصادی ژاپن برابر با ۰٫۹ درصد بوده است، این مسئله نشان می‌دهد که تلاش‌های شینزو آبه برای بهبود اقتصاد تا کنون تا حدودی بی‌ثمر بوده است، رشد سالانه‌ی مخارج مصرفی خانوار در فصل دوم سال جاری میلادی برابر با ۰٫۷ درصد است در حالیکه رشد این شاخص در فصل اول سال جاری برابر با ۲٫۸ درصد بود گرچه مخارج مصرفی خانوار برای دو فصل پیاپی افزایش یافته است در حالیکه در فصل چهارم سال ۲۰۱۵ کاهش شدیدی داشته است.

نمودار ۲-۳-۲: رشد مخارج مصرفی خانوار در ژاپن

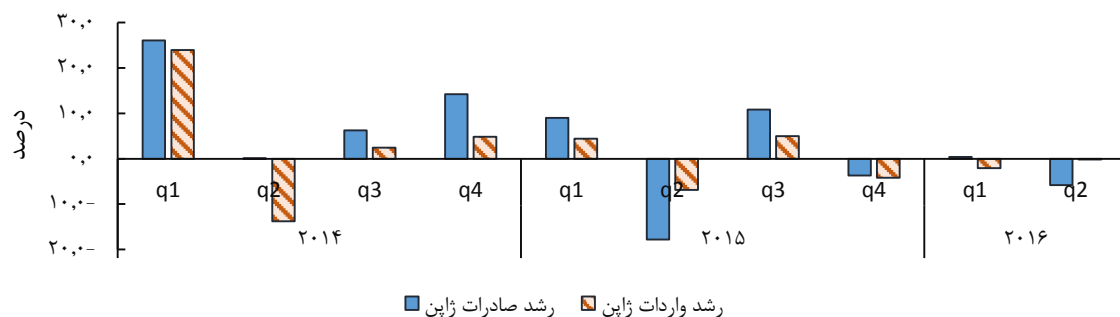
■ رشد مخارج مصرفی خانوار

*توضیح: رشد به صورت سالانه می‌باشد. منبع: سایت Cabinet Office Japan

رشد صادرات و واردات در فصل دوم سال ۲۰۱۶ منفی بود، گرچه واردات روند رو به بهبودی داشته است در حالیکه صادرات به شدت کاهش یافته است و رشد ۵٫۸- درصدی را رقم زده است. رشد صادرات در فصل اول سال جاری میلادی برابر با ۰٫۴ درصد بود. رشد ضعیف اقتصاد جهانی بخصوص اقتصادهای در حال توسعه موجب کاهش صادرات ژاپن شده است.

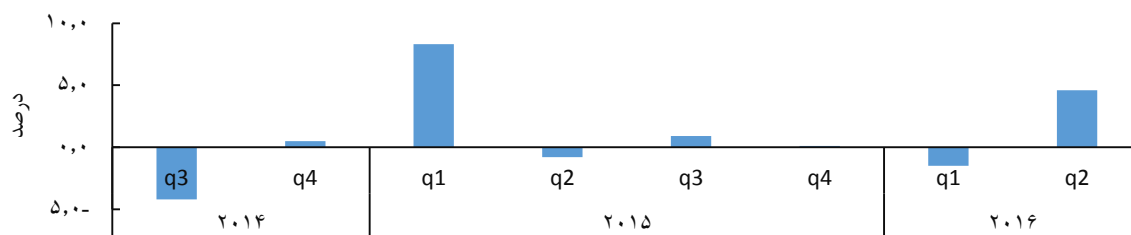
نمودار ۲-۳: رشد صادرات و واردات ژاپن

*توضیح: رشد به صورت سالانه می‌باشد منبع داده: سایت Cabinet Office Japan

رشد سرمایه‌گذاری ثابت در فصل دوم سال جاری میلادی برابر با ۴,۶ درصد بوده است که بسیار بیشتر از رشد ۱,۵- درصد فصل اول سال ۲۰۱۶ است. بهبود سرمایه‌گذاری در این فصل تا حدودی اثرگذاری سیاست‌های دولت ژاپن مبنی بر منفی کردن نرخ بهره را نشان می‌دهد.

نمودار ۲-۴: رشد سرمایه‌گذاری در ژاپن

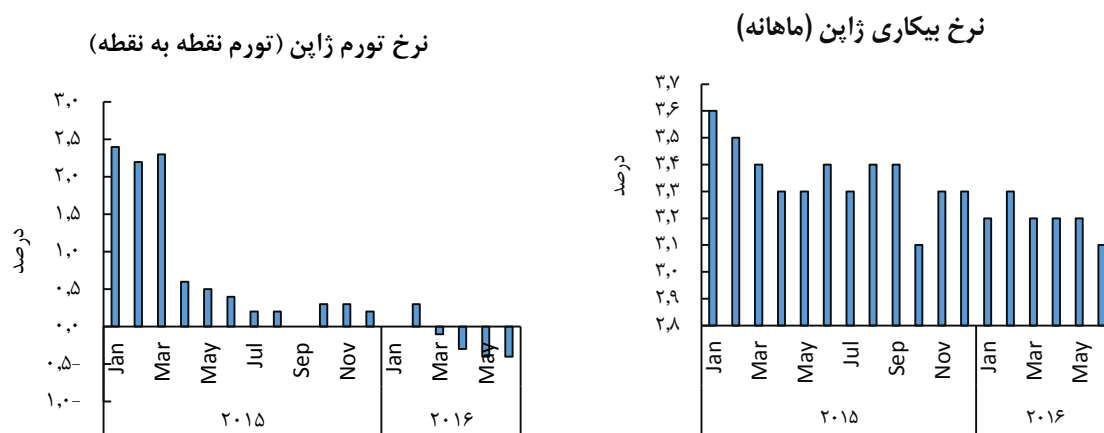
منبع داده: سایت Cabinet Office Japan

در نهایت، با توجه به رشد اقتصادی پایین ژاپن و همچنین نرخ تورم بسیار کمتر از نرخ تورم هدف بانک مرکزی ژاپن، به نظر می‌رسد که بانک مرکزی ژاپن در ماه‌های آینده، سیاست‌های پولی انبساطی را با شدت بیشتری دنبال خواهد کرد. اما انتظار بر این است که به جای منفی کردن بیشتر نرخ بهره، این نهاد سیاست‌های تسهیل کمی خود را گسترش دهد چراکه سیاست منفی کردن نرخ بهره سیاست چندان محبوبی در اقتصاد ژاپن نمی‌باشد.

از طرفی نرخ تورم هسته ژاپن همچنان در سطح پایین و منفی قرار دارد که بسیار کمتر از نرخ تورم هدف بانک مرکزی ژاپن است، اصلی‌ترین دلیلی که بانک مرکزی ژاپن مصمم بر افزایش نرخ تورم در ماه‌های آینده می‌باشد این است که بتواند رشد افزایشی دستمزد حقیقی را کنترل کند.

نمودار ۲-۳-۵: نرخ بیکاری و نرخ تورم ژاپن

منبع: سایت [tradingeconomics](http://tradingeconomics.com)

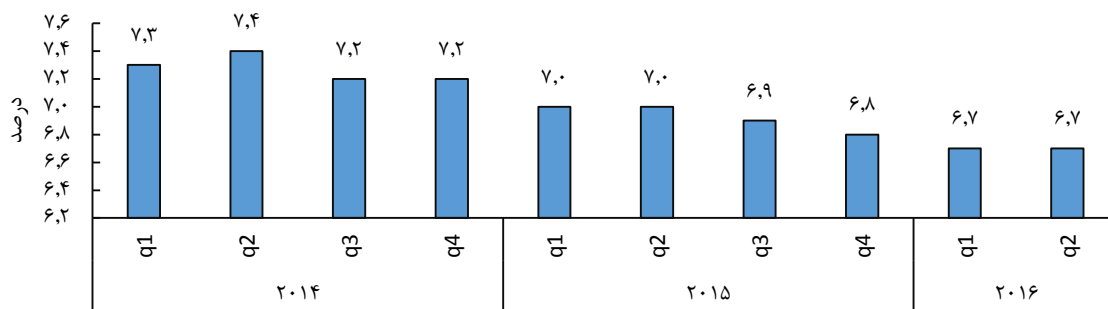
بخش سوم: کشورهای NON-OECD

۱.۳. اقتصاد چین

اقتصاد چین در فصل اول و دوم سال ۲۰۱۶ رشد باثباتی داشت چنانچه برخی از شاخص‌های اقتصادی در نیمه‌ی نخست سال ۲۰۱۶، عملکردی بهتر از انتظار داشت. گرچه برخی از شاخص‌ها مانند مخارج سرمایه‌گذاری همچنان عملکردی کند و ضعیف دارند. رشد اقتصادی چین در فصل اول و دوم سال ۲۰۱۶ برابر با ۶,۷ درصد بود که مهم‌ترین دلیل رسیدن به این رشد اقتصادی سیاست‌های حمایتی دولت چین بوده است. از طرف دیگر بروز رونقی قابل‌ملاحظه در بازار املاک یکی دیگر از محرک‌های رشد اقتصادی در فصل دوم سال ۲۰۱۶ بود. در واقع بدون سیاست‌های حمایتی دولت و افزایش سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها و بازار املاک، رسیدن به رشد اقتصادی ۶,۷ درصد تقریباً غیرممکن بود. علاوه بر این، در فصل دوم سال ۲۰۱۶، رشد بخش خدمات برابر با ۷,۵ درصد بود که ۰,۱ درصد کمتر از فصل اول سال ۲۰۱۶ بوده است، در مقابل، بخش صنعت و ساخت و ساز رشد بیشتری را در فصل دوم نسبت به فصل اول رقم زدند. در حالیکه رشد این بخش در فصل اول سال ۲۰۱۶ برابر با ۵,۸ درصد بود، در فصل دوم سال ۲۰۱۶ رشد صنعت و ساخت و ساز ۶,۱ درصد بود. درواقع داده‌ها نشان می‌دهند که بخش صنعت در ماه‌های اخیر به ثبات نسبی رسیده است.

نمودار ۳-۱: رشد تولید ناخالص داخلی چین (نسبت به فصل مشابه سال قبل)

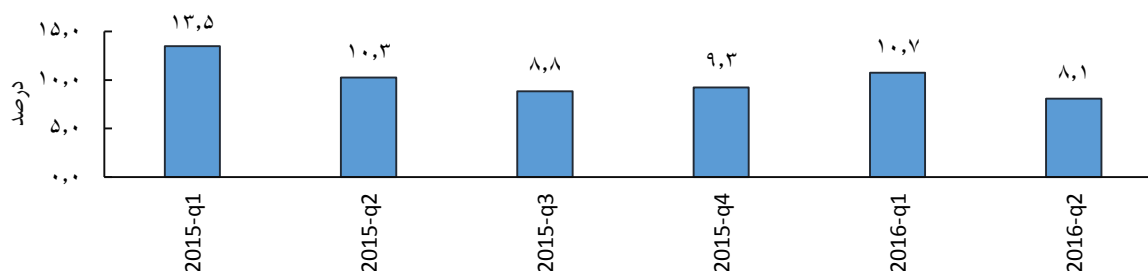

منبع: سایت National Bureau of Statistics of China

روند اجزای تولید ناخالص داخلی چین

رشد سرمایه‌گذاری در فصل دوم سال ۲۰۱۶ نیز روند کند و ضعیف داشت. در واقع سرمایه‌گذاری در هر دو بخش خدمات و صنعت و ساخت‌وساز کاهش یافته است گرچه بیشترین سهم از کاهش را بخش صنعت دارد. یکی از اصلی‌ترین دلایل کاهش سرمایه‌گذاری در بخش صنعت، مشکل ظرفیت مازاد صنایع قدیمی و جدید چین است، درواقع این صنایع در حساس‌ترین شرایط خود قرار دارند چراکه در حال کاهش ظرفیت خود هستند. رشد سرمایه‌گذاری در فصل دوم سال ۲۰۱۶ برابر با ۸,۰۸ درصد بود که کمترین میزان رشد در یک سال اخیر است. این در حالیست که رشد سرمایه‌گذاری در فصل اول سال جاری میلادی برابر با ۱۰,۷ درصد بوده است. در واقع فرصت‌ها و محرک‌های سرمایه‌گذاری به طرز قابل ملاحظه‌ای کاهش یافته است به طوریکه رشد سرمایه‌گذاری به طور مداوم در صنایع کارخانه‌ای در حال کاهش است. سرمایه‌گذاری در صنایع کارخانه‌ای در ۵ ماهه نخست سال ۲۰۱۶ ۴,۸ درصد کاهش یافت که ۱,۸ درصد بیشتر از فصل اول سال جاری میلادی کاهش یافته است. علاوه بر این نبود تقاضای مؤثر نیز دلیل دیگری برای کاهش رشد سرمایه‌گذاری است.

نمودار ۳-۲: رشد سرمایه‌گذاری چین (نسبت به فصل مشابه سال قبل)

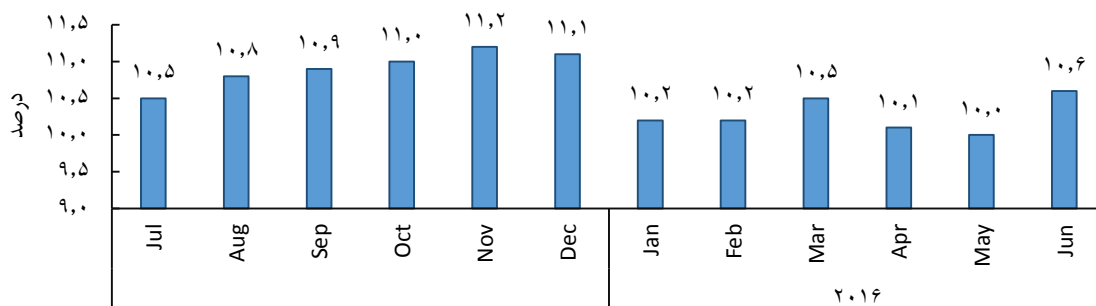
* منبع: سایت National Bureau of Statistics of China

مخارج مصرفی در فصل دوم سال جاری میلادی نیز مانند فصل اول رشدی باثبات داشت، رشد خرده‌فروشی در این فصل نیز بالاتر از ۱۰ درصد بود و ۱۰,۲ درصد بوده است اما ۰,۲ درصد کمتر از فصل مشابه سال قبل بوده است. رشد خرده‌فروشی در ماه‌های آپریل و می نیز کمتر از ماه‌های فصل اول بوده است. یکی از دلایل کاهش رشد

خرده‌فروشی تغییر نوع مصرف است، در واقع به دلیل رونق به وجود آمده در بخش بازار مسکن که اثر قابل ملاحظه‌ای در مصرف خانوارها داشته‌است رشد خرده‌فروشی کاهش یافته است.

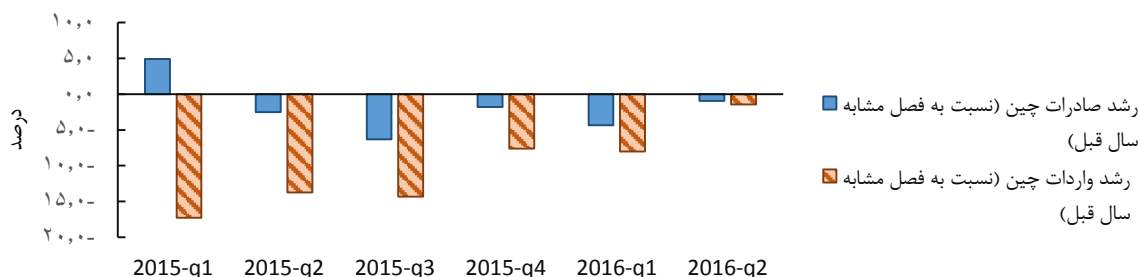
نمودار ۳-۱-۳: رشد خرده‌فروشی چین (نسبت به ماه مشابه سال قبل)

* منبع داده: سایت National Bureau of Statistics of China

در فصل دوم سال ۲۰۱۶، صادرات و واردات باز هم کاهش یافتند گرچه میزان کاهش، کمتر از فصل اول سال جاری میلادی بود. رشد صادرات در فصل دوم سال ۲۰۱۶ نسبت به مدت مشابه سال قبل برابر با ۰,۹۴- درصد بود که اصلی‌ترین دلیل کاهش صادرات همچنان ضعف تقاضای خارجی است. سطح پایین شاخص مدیران خرید بخش کارخانه‌ای شرکای تجاری چین، مانند ایالات متحده، آمریکا، اروپا، ژاپن و اقتصادهای نوظهور، ضعف تقاضای خارجی را نشان می‌دهد. در مقابل، بهبود رشد واردات به دلیل افزایش تقاضای داخلی بوده است. بهبود رشد واردات نیز عمدتاً در کالاهای واسطه‌ای رخ داد که در نتیجه‌ی افزایش تولیدات صنعتی و افزایش سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها بود.

نمودار ۴-۱-۳: رشد صادرات و واردات چین

* منبع داده: سایت National Bureau of Statistics of China

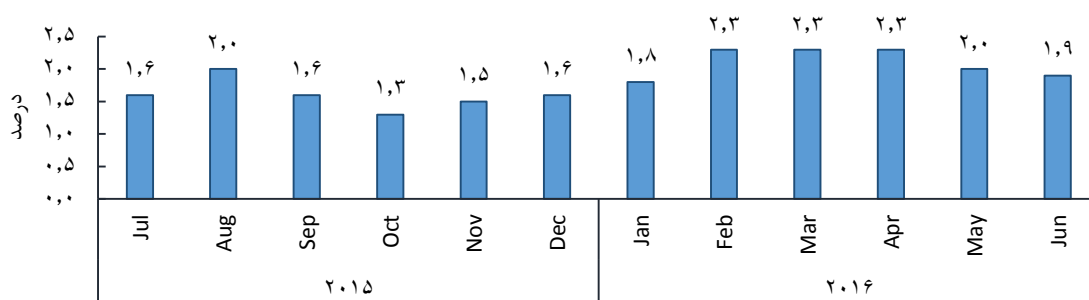
نرخ تورم

همان‌طور که نمودار ۲-۵ نشان می‌دهد نرخ تورم نقطه به نقطه^۱ در فصل دوم سال ۲۰۱۶، روند کاهشی داشته و در ماه‌های آوریل، می و ژوئن به ترتیب ۲,۳، ۲ و ۱,۹ درصد بوده‌است. روند کاهشی نرخ تورم در فصل دوم سال ۲۰۱۶، تا حد زیادی تحت تأثیر کاهش قیمت مواد خوراکی بوده است.

^۱ نرخ تورم نقطه به نقطه، نرخ تورم هر ماه را نسبت به ماه مشابه سال ۲۰۱۴ نشان می‌دهد.

نمودار ۳-۵: نرخ تورم نقطه به نقطه چین

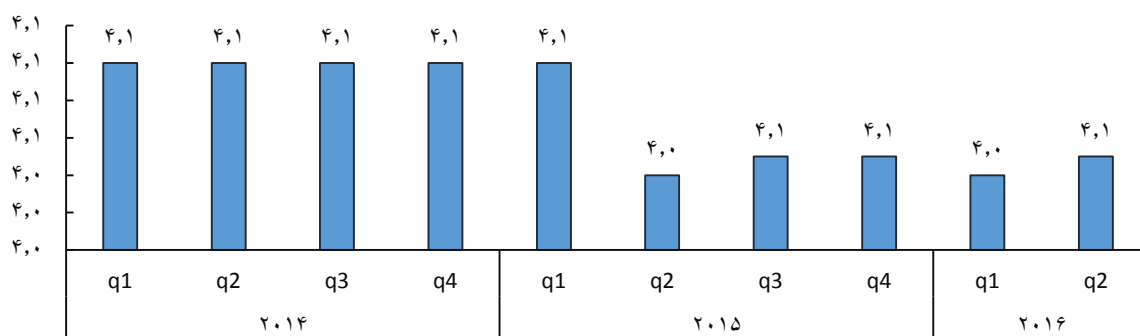

منبع: سایت [tradingeconomics](http://tradingeconomics.com)

بازار نیروی کار

بازار نیروی کار چین همچنان روند با ثبات و مطلوبی را دارد. نرخ بیکاری در فصل دوم سال ۲۰۱۶ برابر با ۴,۰۵ درصد بود که تغییر چندانی نسبت به فصل اول نداشت. بخش زیادی از کاهش نرخ بیکاری در چین، ناشی از رونق بخش خدمات در این کشور است به‌طوری‌که تعداد شاغلین در این بخش افزایش قابل ملاحظه‌ای داشته و متعاقب آن اثر مثبت بر بازار نیروی کار داشته است.

نمودار ۳-۶: نرخ بیکاری چین (فصلی)

منبع: سایت [tradingeconomics](http://tradingeconomics.com)

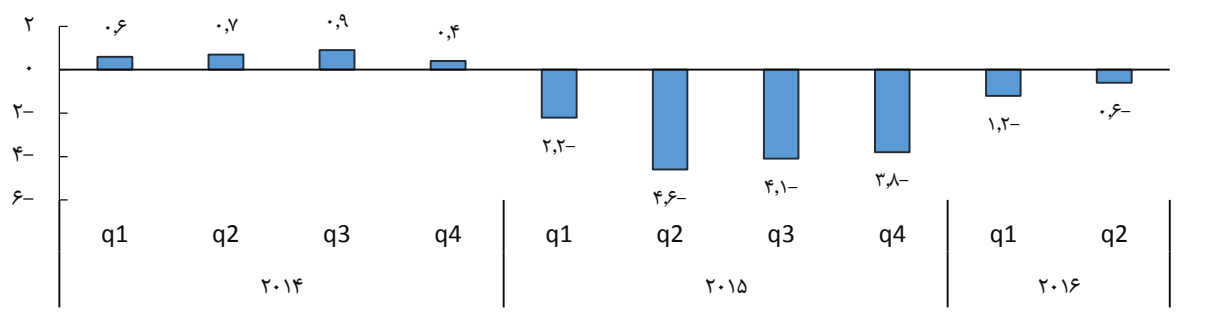
۲.۳. اقتصاد روسیه

اقتصاد روسیه در فصل دوم سال ۲۰۱۶، کمترین انقباض را در حدود یک سال اخیر تجربه کرد. رشد اقتصادی این کشور در فصل دوم سال جاری میلادی برابر با ۰,۶- درصد بود. این در حالیست که رشد اقتصادی روسیه در فصل اول سال جاری میلادی برابر با ۱,۲- درصد بود. بنابراین عملکرد اقتصادی روسیه در این فصل بهتر از انتظارات بود. سرمایه‌گذاری که در فصل اول سال جاری میلادی یکی از عوامل کاهنده‌ی تولید ناخالص داخلی روسیه بود در فصل دوم بهبود قابل ملاحظه‌ای یافت که بخشی از آن به دلیل عملکرد مثبت بخش صنعت و بخشی دیگر به دلیل بهبود قیمت نفت در فصل دوم بود. قیمت نفت به دلیل اختلالات به وجود آمده در عرضه‌ی برخی از کشورها مانند نیجریه و کانادا و همچنین کاهش تولید آمریکا، افزایش تدریجی داشت. در مجموع اقتصاد روسیه به دلیل پیشرفت‌هایی که

در هر سه بخش صنعت، کشاورزی و سرویس رخ داد، عملکرد بهتری نسبت به فصل اول سال جاری میلادی داشت. بخش کشاورزی در فصل دوم سال جاری میلادی ۲ درصد رشد را ثبت کرد درحالیکه رشد کشاورزی برابر با ۰,۷ درصد بود. رشد بخش صنعت نیز برابر با ۰,۳ درصد بود، باوجود اینکه رشد بالایی نبود اما اولین رشد مثبت از فصل سوم سال ۲۰۱۴ بود.

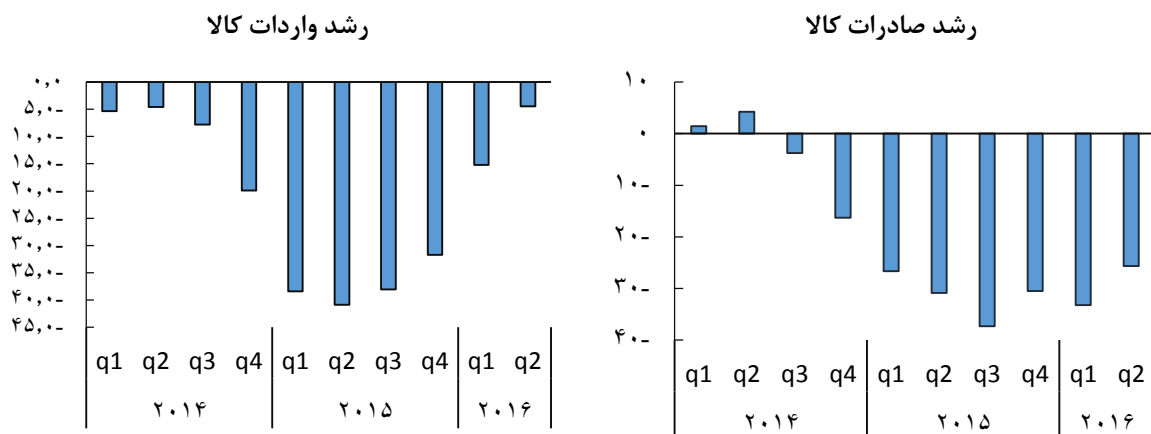
نمودار ۳-۲-۱: روند رشد اقتصادی روسیه (نسبت به فصل مشابه سال قبل)

منبع داده: سایت *tradingeconomics*

رشد واردات در فصل دوم سال ۲۰۱۶ نسبت به فصل دوم ۲۰۱۵، برابر ۴,۴- درصد بوده است در حالیکه واردات در فصل چهارم سال ۲۰۱۵، رشد ۱۵- درصد بوده است. در ماه می، دولت روسیه بخشی از موانعی که بر روی واردات از اروپا از نیمه دوم سال ۲۰۱۴ در پی تحریم‌های غرب و افزایش تنش‌های سیاسی با ترکیه وضع شده بود را لغو کرد که البته بخش زیادی از آن مربوط به واردات مواد غذایی بود، به موجب این تغییر سیاست بهبود قابل ملاحظه‌ای در روند واردات رخ داد.

صادرات کالا نیز در فصل اول سال ۲۰۱۶، باز هم با رشد منفی روبه‌رو شده است. گرچه این رشد منفی کمتر از فصل اول سال ۲۰۱۶ بود. رشد صادرات کالا در فصل اول سال ۲۰۱۶ نسبت به فصل مشابه سال قبل، برابر ۳۳,۱- درصد بود. بهبود قیمت نفت در فصل دوم از اصلی‌ترین دلایل بهبود نسبی صادرات کالا^۱ روسیه است.

^۱ صادرات کالای روسیه شامل اقلام متعددی از جمله نفت خام می‌باشد.

منبع داده: بانک مرکزی روسیه

نوسانات روبل نیز در ماه‌های اخیر حاکی از آن است که نرخ ارز روسیه ارتباط کمتری با تغییرات قیمت نفت دارد. در ماه ژوئن متوسط قیمت نفت خام برنت، ۴۷ درصد افزایش یافت و به ۴۹,۹ دلار در هر بشکه رسید در حالیکه روبل در برابر دلار تنها ۰,۹ درصد تقویت شد. در واقع در ماه ژوئن، همه‌پرسی بریتانیا و برنامه‌ی پرداخت بدهی خارجی دولت، اثری بر روی روبل نداشت.

نرخ تورم در روسیه از ابتدای سال جاری میلادی روند نزولی داشته‌است، در فصل دوم سال ۲۰۱۶، نرخ تورم به ترتیب در ماه‌های آوریل، مه و ژوئن برابر با ۷,۳، ۷,۳ و ۷,۵ درصد بود. افزایش تورم در ماه ژوئن عمدتاً به دلیل افزایش نرخ تورم مواد خوراکی بود. با توجه به روند نرخ تورم که روندی کاهشی داشته است، بانک مرکزی روسیه نرخ بهره را در فصل دوم ۰,۵ درصد دیگر کاهش داد و از ۱۱ درصد به ۱۰,۵ درصد رساند. همچنین این نهاد تصمیم دارد که در فصل سوم نیز یک بار دیگر نرخ بهره را کاهش دهد. کاهش نرخ بهره به منظور حمایت بیشتر از سرمایه‌گذاری صورت گرفته است.

در مجموع، بانک مرکزی روسیه انتظار دارد که در فصل سوم سال ۲۰۱۶، رشد اقتصادی این کشور مثبت شود، این نهاد در آخرین گزارش بیان کرده است؛ در صورتی که هیچ شوک خارجی جدیدی در ماه‌های پیش‌رو به اقتصاد وارد نگردد، این احتمال وجود دارد که اقتصاد روسیه بعد از چند فصل پیاپی رشد اقتصادی منفی، رشد مثبت را رقم زند. بنابراین با توجه به عملکرد بهتر از انتظار اقتصاد روسیه در فصل اول، این نهاد پیش‌بینی خود را از رشد اقتصادی روسیه در سال ۲۰۱۶ بهبود بخشیده است و رشد اقتصادی این کشور را در سال ۲۰۱۶ بین ۰,۳- تا ۰,۷- درصد تخمین زده است.

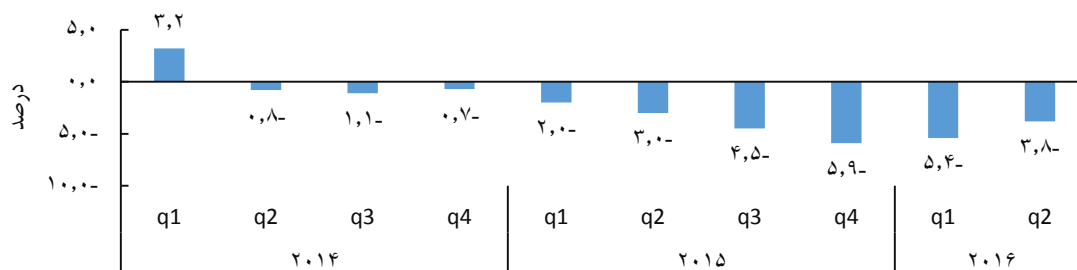
۳.۳. اقتصاد برزیل

رکود عمیق اقتصاد برزیل در فصل دوم سال ۲۰۱۶ نیز ادامه پیدا کرد گرچه در این فصل، اقتصاد برزیل کمترین رشد اقتصادی منفی را ثبت کرد. رشد اقتصادی برزیل در فصل دوم سال جاری میلادی برابر با ۳,۸- درصد بود در

حالیکه این کشور رشد ۵,۴- درصدی را در فصل اول سال رقم زد. در فصل دوم سال ۲۰۱۶ اقتصاد برزیل همچنان تحت تأثیر سطح پایین قیمت‌ها در بازار کالاهای اساسی، نرخ بیکاری بالا و آشفتگی‌های سیاسی بود. در واقع در این فصل کاهش کمتر از انتظار مصرف خانوار و سرمایه‌گذاری موجب عملکرد بهتر اقتصاد برزیل شد در مقابل، مخارج دولت و بخش خارجی همچنان از عوامل اصلی کاهش تولید ناخالص داخلی هستند.

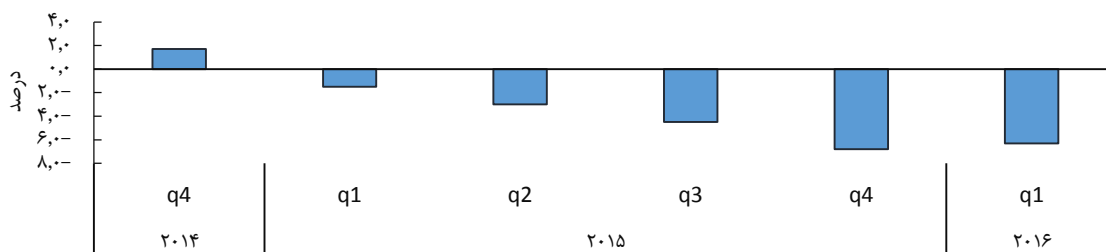
نمودار ۳-۱: رشد تولید ناخالص داخلی برزیل (نسبت به فصل مشابه سال قبل)

منبع داده: مؤسسه‌ی آمار و جغرافیا برزیل^۱

در فصل دوم سال ۲۰۱۶ مصرف بار دیگر کاهش یافت گرچه همانطور گفته شد این کاهش ملایم‌تر از فصل اول سال جاری میلادی بود. رشد مصرف در این فصل برابر با ۵- درصد بود در حالیکه رشد این شاخص در فصل اول برابر با ۶,۳- درصد بود. کاهش مصرف به دلیل تضعیف قدرت خرید خانوار در نتیجه‌ی نرخ تورم و نرخ بیکاری بالا است.

نمودار ۳-۲: رشد مخارج مصرفی خانوار در برزیل (نسبت به فصل مشابه سال قبل)

منبع داده: مؤسسه‌ی آمار و جغرافیا برزیل^۱

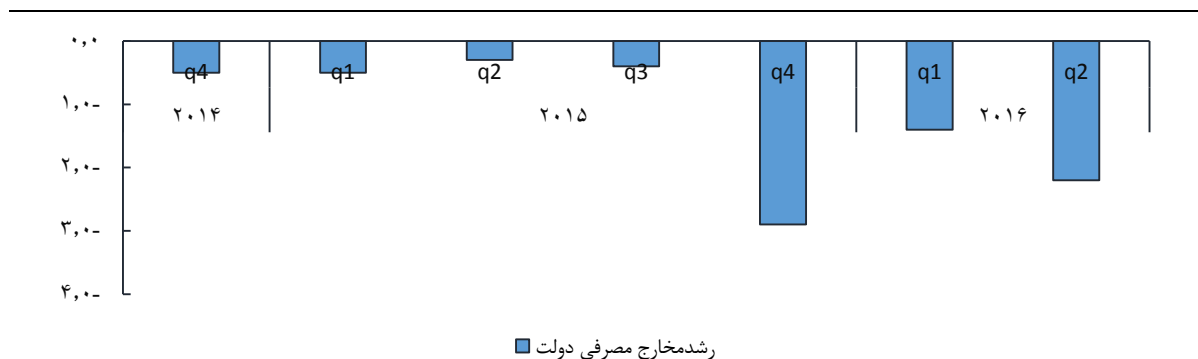
رشد مخارج دولت در فصل دوم برابر با ۲,۲- درصد بود در حالیکه مخارج دولت در فصل اول سال جاری میلادی رشدی برابر با ۱,۴- درصد داشت. دلیل بخشی از کاهش مخارج دولت، کاهش درآمدهای مالیاتی دولت است. با توجه به این مسئله، نیاز شدیدی به اعمال سیاست‌های مالی جدید دیده می‌شود اما این موضوع نیز مانند بسیاری دیگر از مسائل اقتصادی برزیل تحت تأثیر بی‌ثباتی سیاسی دولت برزیل قرار گرفته است. در سه ماهه‌ی دوم سال ۲۰۱۶ سرمایه‌گذاری ثابت نیز با سرعت کمتری کاهش یافت. رشد سرمایه‌گذاری ثابت در این فصل برابر با ۸,۸- درصد بود این درحالیست که سرمایه‌گذاری ثابت در فصل قبل، ۱۷,۵- درصد کاهش یافته است. سرمایه‌گذاری همچنان تحت تأثیر

^۱ Brazilian Institute of Geography and Statistics

عدم قطعیت گسترده در فضای کسب و کار و فضای سیاسی کشور برزیل است، اما در فصل دوم به دلیل اثر مثبت برگزاری بازی‌های جهانی المپیک در ریو، رشد بهتری را رقم زد.

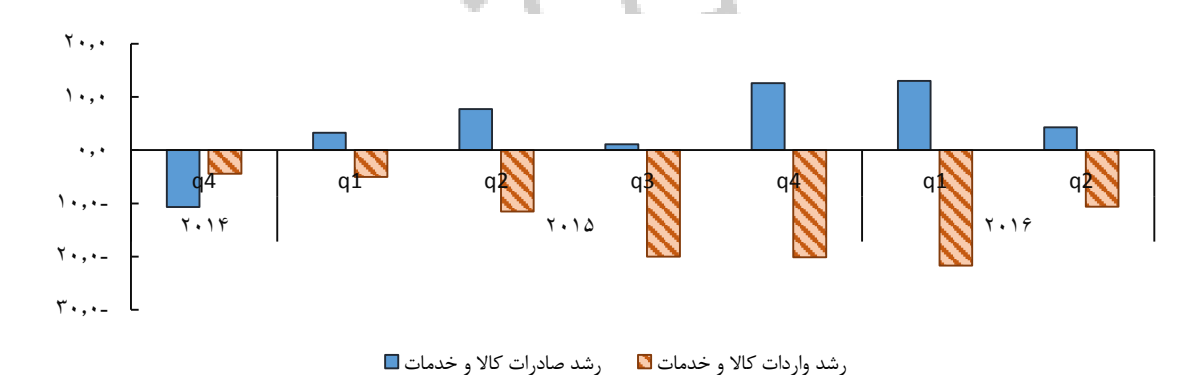
نمودار ۳-۳: رشد مخارج دولتی برزیل (نسبت به فصل مشابه سال قبل)

منبع داده: مؤسسه‌ی آمار و جغرافیا برزیل

در مقابل صادرات در فصل دوم سال جاری میلادی روند ضعیفی نسبت به فصل اول سال ۲۰۱۶ داشت. در فصل اول رشد صادرات برابر با ۱۳ درصد بود در حالیکه در فصل دوم صادرات، ۴,۳ درصد رشد کرد. کاهش رشد صادرات در این فصل تحت تأثیر عملکرد ضعیف اقتصاد جهان و تجارت جهانی بوده است. در همین حال واردات در این فصل رشدی برابر با ۱۰,۶- درصد را رقم زد در حالیکه در فصل اول سال جاری میلادی رشدی برابر با ۲۱,۷- درصد داشت، افزایش تقاضا برای واردات در فصل دوم نیز تحت تأثیر بازی‌های المپیک و همچنین بهبود سرمایه‌گذاری بوده است.

نمودار ۳-۳: رشد صادرات و واردات کالاها و خدمات در برزیل (نسبت به فصل مشابه سال قبل)

منبع داده: مؤسسه‌ی آمار و جغرافیا برزیل

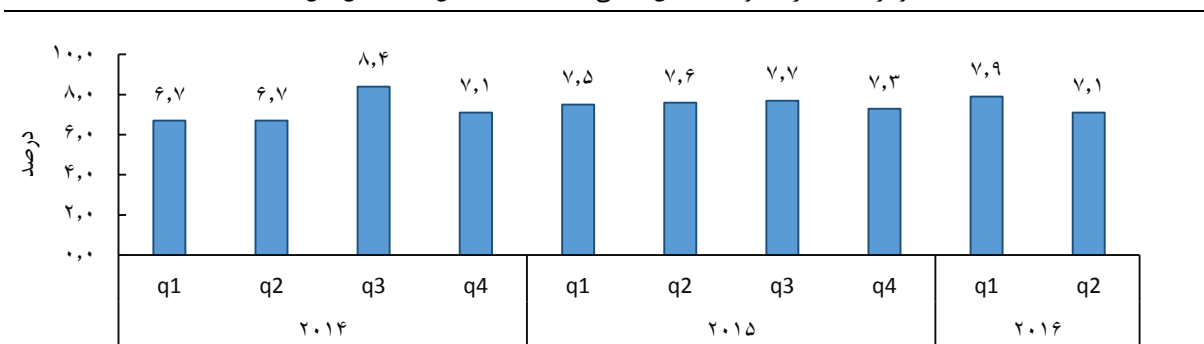
۴.۳. اقتصاد هند

رشد اقتصادی هند در فصل دوم سال ۲۰۱۶ میلادی برابر با ۷,۱ درصد بود در حالیکه رشد در فصل اول سال جاری میلادی برابر با ۷,۹ درصد بود. در واقع عملکرد اقتصادی هند در فصل دوم سال ۲۰۱۶ نه تنها ضعیف‌تر از فصل

اول بلکه کمتر از پیش‌بینی‌ها بود چراکه انتظار می‌رفت در فصل دوم سال جاری میلادی، این کشور رشد اقتصادی ۷,۶ درصدی را رقم بزند.

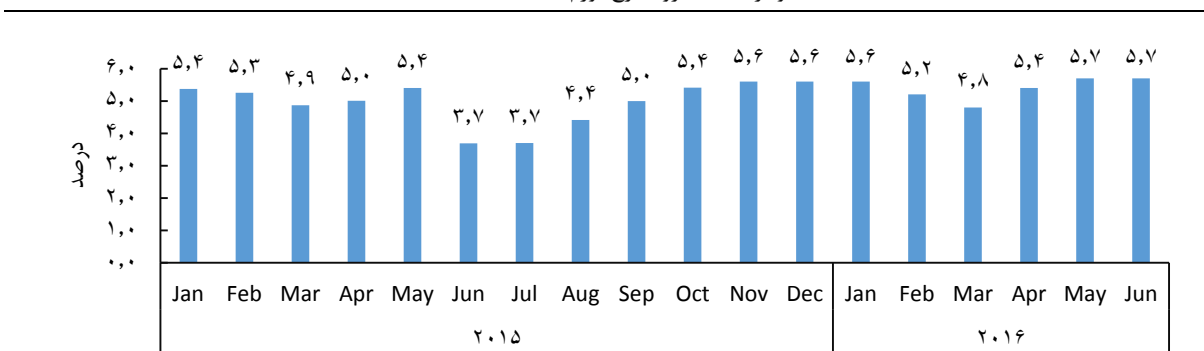
نمودار ۳-۴: رشد تولید ناخالص داخلی هند (نسبت به فصل مشابه سال قبل)

منبع داده: سایت [tradingeconomics](http://tradingeconomics.com)

در فصل دوم، رشد مخارج مصرفی خانوار به ۶,۷ درصد کاهش یافت درحالی‌که رشد این شاخص در فصل اول سال ۲۰۱۶ برابر ۸,۳ درصد بود. علاوه بر این رشد سرمایه‌گذاری نیز برابر با ۳,۱ درصد بود. کاهش شدید واردات در فصل دوم سال ۲۰۱۶ نیز مؤید ضعف تقاضا داخلی هند در فصل دوم است چراکه رشد واردات برابر با ۵,۸- درصد بود. در مقابل صادرات عملکرد مثبتی داشت و بعد از ۵ فصل متوالی رشد مثبتی را رقم زد، رشد صادرات در فصل دوم سال ۲۰۱۶ برابر با ۳,۲ درصد بود. به طور کلی در فصل دوم سال ۲۰۱۶، سهم خالص صادرات از رشد تولید ناخالص داخلی برابر با ۲,۱ درصد بوده است، گرچه باید در نظر گرفت که سهم بالای خالص صادرات از رشد اقتصادی هند در فصل دوم سال ۲۰۱۶ تحت تأثیر کاهش شدید واردات بوده است. در مجموع، ضعف تقاضای داخلی در فصل دوم سال جاری میلادی حاکی از آن است که وضعیت اقتصاد هند آنچنان که تحلیلگران پیش‌بینی می‌کردند مطلوب نیست.

نمودار ۳-۴: روند نرخ تورم نقطه به نقطه هند

منبع: سایت [tradingeconomics](http://tradingeconomics.com)

در فصل دوم سال ۲۰۱۶، نرخ تورم هند روند افزایشی خود را ادامه داد. نرخ تورم هند از سال ۲۰۱۳ تا ۲۰۱۵ روند کاهشی داشت اما بعد از آن در سال ۲۰۱۵ دوباره افزایش پیدا کرد و این افزایش همچنان ادامه دارد که بخش زیادی از آن به دلیل افزایش قیمت مواد غذایی بود. با توجه به روند افزایشی نرخ تورم، انتظار می‌رود که بانک مرکزی هند کاهش نرخ بهره را به تعویق بیندازد.

بخش چهارم: چشم‌انداز اقتصاد جهان^۱

اقتصاد جهان فصل دوم سال ۲۰۱۶ را با نااطمینانی جدیدی به پایان برد، رأی اکثریت مردم بریتانیا به خروج از اتحادیه اروپا بسیاری از پیش‌بینی‌ها را تغییر داد. نتیجه‌ی این رفراندوم، چشم‌انداز کوتاه‌مدت و بلندمدت بریتانیا، آینده منطقه اروپا و آینده یکپارچگی اقتصادی و جهانی شدن را در حاله‌ای از ابهام قرار داد. خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا بیشترین اثر را بر روی اقتصاد منطقه اروپا خواهد گذاشت. برگزیت اثر منفی قابل‌ملاحظه‌ای بر بسیاری از اقتصادها مانند بلژیک، ایرلند و هلند که روابط تجاری گسترده‌ای با اقتصاد بریتانیا دارند، خواهد گذاشت. علاوه بر این، تمایلات سرمایه‌گذاری به شدت تحت تأثیر فرایند خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا قرار دارد و خروج این کشور می‌تواند بسیاری دیگر کشورهای اروپایی را ترغیب به خروج از اتحادیه اروپا کند. همچنین در فصل دوم مسائل دیگری همچون نگرانی در رابطه با عملکرد ضعیف بازار کار آمریکا در ماه مه، فشارهای ضدتورمی در حوزه‌ی اروپا و افزایش بدهی شرکت‌های بزرگ چینی تأثیر بسزایی در تصمیم‌گیری سیاست‌گذاران و در نتیجه چشم‌انداز اقتصاد جهانی داشتند. اعتماد بیش از حد چین بر اعتبارات به عنوان محرک رشد اقتصادی مخاطره‌ای بزرگ برای اقتصاد این کشور خواهد بود چراکه این احتمال وجود دارد که سیستم مالی به یکباره خود را تعدیل کند که می‌تواند بسیار مخرب باشد. بسیاری از اقتصادهای صادرکننده‌ی کالاهای پایه نیاز به اعمال اصلاحات مالی دارند و خطر بروز بحران مالی بسیاری از اقتصادهای نوظهور را تهدید می‌کند. به غیر از ریسک‌هایی که منشأ اقتصادی دارند، مخاطرات غیر اقتصادی مانند بحران پناهجویان و تغییر سیاست‌های بسیاری از کشورها در حمایت از ملی‌گرایی، از مهم‌ترین مسائلی هستند که می‌توانند روند بلندمدت رشد اقتصادی جهان را تغییر دهند. تنش‌های جغرافیای سیاسی، جنگ‌های داخلی و تروریسم بخصوص در منطقه خاورمیانه از دیگر مخاطراتی هستند که چشم‌انداز اقتصاد جهان را تهدید می‌کند.

به طور کلی، با توجه به اینکه برگزیت هنوز اثر کامل خود را بر روی اقتصاد جهانی نگذاشته است، میزان عدم قطعیت موجود پیش‌بینی چشم‌انداز اقتصاد جهانی را بسیار سخت و پیچیده می‌کند. اما صندوق بین‌المللی پول پیش‌بینی نرخ رشد اقتصاد جهانی را ۱٫۰ درصد کاهش داد در حالیکه که در گزارش ماه آوریل نرخ رشد اقتصاد جهانی را ۱٫۱ درصد افزایش داده بود. جدول ۲، آخرین پیش‌بینی این نهاد را از رشد اقتصادی جهان و کشورهای مختلف نشان می‌دهد. همچنین قابل ذکر است که بیشترین تغییر در نرخ رشد اقتصادی اقتصادهای پیشرفته‌ی اروپایی رخ داده است. گرچه این امید وجود دارد که با مدیریت حساب شده، خروج بریتانیا از حوزه اروپا به تدریج و بدون هزینه صورت گیرد بطوریکه عدم قطعیت‌ها کاهش یابند.

^۱ بخش چشم‌انداز گزارش بر اساس پیش‌بینی صندوق بین‌المللی پول، بانک جهانی و مؤسسه گلدمن ساکس است.

جدول ۲: رشد اقتصادی جهان و مناطق مختلف

پیش‌بینی		تحقق‌یافته		
۲۰۱۷	۲۰۱۶	۲۰۱۵	۲۰۱۴	
۳,۴	۳,۱	۳,۱	۳,۴	جهان
				کشورهای OECD
۱,۴	۱,۶	۱,۷	۰,۹	حوزه اروپا
۱,۲	۱,۶	۱,۵	۱,۶	آلمان
۱,۲	۱,۵	۱,۳	۰,۶	فرانسه
۱	۰,۹	۰,۸	-۰,۳	ایتالیا
۲,۱	۲,۶	۳,۲	۱,۴	اسپانیا
۲,۵	۲,۲	۲,۴	۲,۴	آمریکا
۰,۱	۰,۳	۰,۵	۰,۰	ژاپن
۱,۳	۱,۷	۲,۲	۳,۱	بریتانیا
				کشورهای غیر OECD
۶,۲	۶,۶	۶,۹	۷,۳	چین
۱	-۱,۲	-۳,۷	۰,۷	روسیه
۰,۵	-۳,۳	-۳,۸	۰,۱	برزیل
۷,۴	۷,۴	۷,۶	۷,۲	هند

منبع: صندوق بین‌المللی پول

بخش پنجم: آثار تحولات اقتصاد جهان بر اقتصاد ایران^۱

فصل دوم سال ۲۰۱۶، با بهبود نسبی تجارت جهانی نسبت به فصل اول همراه بود اما در پایان فصل، بعد از نتیجه‌ی شگفت‌انگیز رفراندوم بریتانیا و خروج این کشور از اتحادیه اروپا چشم‌انداز تجارت جهانی بار دیگر تیر و تار گردید. این در حالیست که اقتصاد ایران سال ۲۰۱۶ را در شرایط خاصی آغاز کرد چراکه در ابتدای این سال برجام به مرحله‌ی اجرا رسید و لغو تحریم‌های بین‌المللی آغاز گردید. شواهد و آمارهای ابتدایی نشان می‌دهد که اقتصاد ایران در فصل اول ۱۳۹۵، در فضای پسابرجام، شرایط رو به بهبودی را تجربه نموده است. افزایش بهای جهانی نفت که با افزایش تولید و صادرات نفت ایران همراه شده، سبب شده تا از یکسو درآمدهای نفتی افزایش یابد و از سوی دیگر، آثار مثبتی بر محصولات و فرآورده‌های نفتی مشاهده شود بطوریکه متوسط تولید روزانه نفت خام ایران از ۳,۱۷۶ میلیون بشکه در روز در اسفندماه ۱۳۹۴ با ۱۱ درصد افزایش به ۳,۵۴۳ میلیون بشکه در روز در خرداد ماه ۱۳۹۵ رسید و به دنبال این افزایش تولید، صادرات نفت خام ایران از ۱,۳۲۷ میلیون بشکه در روز در اسفندماه با ۴۷ درصد افزایش به ۱,۹۵۴ میلیون بشکه در روز رسید. علاوه بر این، سهم فرآورده‌های نفتی از صادرات گمرکی در فصل اول

^۱ برگرفته از گزارش "بررسی تحولات تجارت گمرکی کشور، فصل اول سال ۱۳۹۵"، و "گزارش بررسی تحولات جهانی بازار نفت و فرآورده‌های نفتی"، فصل دوم ۲۰۱۶ "موسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه‌ریزی".

سال ۱۳۹۵، ۲۱ درصد بوده است که نسبت به دو فصل قبل از آن روند افزایشی داشته است. در زمینه تولید غیرنفتی نیز بررسی آمار تولید و فروش صنایع بورسی طی فصل اول ۱۳۹۵ نشان می‌دهد که رونق نسبی ایجاد شده است. در این دوره، میزان تولید و فروش صنایع بورسی نسبت به مدت مشابه سال قبل، به ترتیب ۴,۵ و ۱۰,۴ درصد افزایش یافته است.^۱

در کنار تحولات مثبت بخش واقعی، بخش مالی نیز روند نسبتاً مثبتی را در فصل اول ۱۳۹۵ ثبت نموده است. در این دوره، نرخ تورم روند نزولی خود را ادامه داده و این موضوع سبب شده تا در پایان دوره، نرخ تورم نقطه به نقطه مصرف‌کننده و تولیدکننده، به ترتیب برابر با ۶,۸ و ۱,۶ درصد گردد. علاوه بر این، کاهش نرخ سود بانکی در پایان خردادماه نیز مساله مهم دیگری است که می‌تواند منجر به افزایش مطلوبیت مصرف جاری شده و تحریک طرف تقاضا را به دنبال داشته باشد. شایان ذکر است که همراه با کاهش نرخ سود بانکی، نرخ سود بین‌بانکی نیز در فصل بهار معادل ۰,۹ درصد کاهش یافته است.

همچنین در فصل اول سال ۱۳۹۵، نرخ رشد ارزش دلاری صادرات که در سال ۱۳۹۴ وارد دامنه منفی شده بود، نرخ مثبت ۳,۹ درصد را تجربه کرد. رشد مثبت ارزش دلاری صادرات اثر مثبت لغو تحریم‌ها، بهبود روابط بین‌الملل و چشم‌انداز مثبت اجرایی شدن کامل برجام را نشان می‌دهد. اما از طرفی، شکاف ارزش حقیقی و اسمی صادرات همچنان در حال افزایش است که حاکی از کاهش قیمت کالاهای صادراتی می‌باشد اما وزن محصولات صادراتی در فصل اول سال ۱۳۹۵، ۲۱,۲ درصد افزایش یافته است که اثر کاهش قیمت را خنثی کرده و منجر به رشد مثبت صادرات در فصل اول شده است. در فصل اول سال ۱۳۹۵ پنج کشور چین، عراق، امارات متحده عربی، هند، افغانستان مقصد ۷۲ درصد از صادرات کل کشور بوده‌اند. سهم چین از صادرات ایران که در سال ۱۳۹۴ به دلیل کاهش رشد اقتصادی این کشور کاهش یافته بود، در فصل اول به دلیل افزایش تقاضای چین افزایش یافته و نسبت به فصل مشابه سال قبل ۱۱ درصد رشد داشته است.

نرخ رشد ارزش دلاری واردات نیز در ماه اسفند به دلیل اجرای برجام و در نتیجه کاهش موانع تجارت، بهبود یافت و در ماه فروردین سال ۱۳۹۵ نرخ رشد مثبت ۰,۱ درصدی را تجربه کرد. در مقابل، ارزش حقیقی واردات در فصل اول سال ۱۳۹۵ رشد منفی ۲,۹ درصد برخوردار شده است این کاهش به خاطر کاهش ۴ درصدی در ارزش حقیقی واردات واسطه‌ای بوده است، در حالیکه رشد ارزش حقیقی واردات مصرفی و سرمایه‌ای در فصل اول سال ۱۳۹۵ نسبت به فصل مشابه سال قبل مثبت بوده است. یکی از دلایل مهم این رشد منفی رکود حاکم بر فضای تولید کشور می‌باشد. در میان شرکای تجاری ایران، چهار کشور چین، امارات متحده عربی، کره و ترکیه، مبدأ بخش عمده‌ای از واردات کشور بوده‌اند. کشور چین که از سال ۱۳۹۱ همواره سهم فزاینده‌ای از واردات ایران را در اختیار داشته است، در فصل اول سال ۱۳۹۵، مبدأ ۲۳ درصد از واردات بوده است که نسبت به فصل مشابه سال قبل ۲ واحد درصد کاهش یافته است. سهم کشور امارات متحده عربی که دومین کشور مبدأ واردات ایران است، از ۲۳ درصد در فصل اول سال ۱۳۹۴ به ۱۶ درصد در فصل اول سال ۱۳۹۵ رسیده است. در مقابل سهم واردات از کشور روسیه از ۲ درصد به ۶ درصد در دوره مذکور افزایش یافته است.

^۱ برگرفته از گزارش "عملکرد فصلی صنایع بورس اوراق بهادار تهران"، مؤسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه‌ریزی

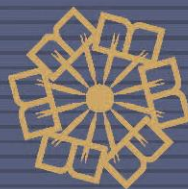

در مجموع، لغو تحریم‌ها و اجرای برجام، فرصت ویژه‌ای برای اقتصاد ایران فراهم خواهد کرد که با افزایش حجم تجارت و افزایش صادرات و واردات که اثری مثبت بر روی رشد اقتصادی کشور داشته باشد. اما در مقابل، سازمان تجارت جهانی پیش‌بینی خود را از رشد تجارت جهانی در سال ۲۰۱۶ کاهش داده است، در آخرین گزارش این نهاد رشد تجارت جهانی برای سال ۲۰۱۶ برابر با ۱,۷ درصد تخمین زده شده است در حالیکه در گزارش ماه آوریل، نرخ رشد تجارت ۲,۸ درصد برآورد شده بود. همچنین این نهاد بیان کرده‌است که نرخ رشد تجارت به تولید ناخالص داخلی در دو سال اخیر به رقم ۱,۱ درصد رسیده است که کمتر از مقدار بلندمدت خود است و پیش‌بینی کرده است که در سال ۲۰۱۶ این نرخ به کمتر از ۱,۱ درصد خواهد رسید. بنابراین به نظر می‌رسد با ضعیف شدن رابطه‌ی تجارت و رشد اقتصادی، دوره‌ای که رشد بالای تجارت، رشد اقتصادی بالایی را برای بسیاری از اقتصادهای در حال توسعه و نوظهور فراهم کرده بود به پایان رسیده است و این فرصت ویژه به راحتی میسر نخواهد شد.

فهرست منابع

- "Brazil lingers in recession, although GDP contraction moderates in Q1" , 6 June , Focus Economics
- "China's Economy Had a Good Start In the First Quarter of 2016" , 15 April 2016 , National Bureau of Statistics of China
- "Economic Bulletin" , Issue 3/2016 , European Central Bank
- "Economic contraction in Q1 is less severe than previously feared", 16 March 2016, Focus Economics
- "Global Economic prospect" , June 2016, World Bank
- "Global Fixed Income Outlook" , April 2016, Goldman Sachs
- "Global Fixed Income Weekly", April 2016, Goldman Sachs
- "Gross Domestic Product: First Quarterly 2016" , 27 May 2016, Bureau of Economic Analysis
- "Is India Ready to Assume China's Mantle?", 28 March 2016, Wells Fargo
- "Is the Russian Economy Starting to Bottom", April 04 2016, Wells Fargo
- "Know When to Say Yen", February 19, 2016, Wells Fargo
- "Macro Insights", March 2016, Goldman Sachs
- "Outlook for Economic Activity and Prices", April 29, 2016, Bank of Japan
- "Press Release Euro Indicators" , 29 April 2016, Eurostate
- "World economic outlook" , April 2016, IMF

نشانی: تهران، خیابان شهید باهنر (نیاوران)، جمال آباد، خیابان شهید مختار عسکری، شماره ۶

تلفن: ۲-۲۲۸۰۱۹۰۰